AKTIVITEITENVERSLAG 1991

Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen Papenvest,78 1000 Brussel 02/511.08.51

VERENIGING VOOR ALCOHOL- EN ANDERE DRUGPROBLEMEN

INHOUDSTAFEL

ACTIVITEITENVERSLAG 1991

Vooraf

Terugblikkend op vorig jaar moeten wij besluiten dat 1991 voor de V.A.D. een bijzonder moeilijk jaar was. Nochtans waren wij hoopvol gestart. De Gemeenschapsminister had immers onze betoelaging meer geglobaliseerd toegekend, wat ons in principe een meer evenwichtig en systematisch beleid toeliet. Maar tegelijkertijd werden wij geconfronteerd met een lange reeks van berichten, vergaderingen en discussies i.v.m. de herstructurering binnen de preventiewereld. De V.A.D. onderschreef de principes van een beleid rond Gezondheidspromotie, verleende ook haar volle medewerking bij het oprichten van het VIG (Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie) maar onze medewerkers geraakten ondertussen toch flink gestresseerd door het lang uitblijven van perspectief en zekerheden.

Ondanks deze remmende sfeer bleef de V.A.D. presteren op kwalitatief hoog niveau. Verschillende initiatieven en realisaties getuigen hiervan :

- De werkgroep "Epidemiologie" leverde een substantiële bijdrage in de Intercommunautaire Coördinatiecommissie voor Alcohol- en andere Drugproblemen en voor Vlaanderen werd er een nieuw V.A.D.-jaarboek gepubliceerd waardoor een aantal recente cijfergegevens zeer systematisch worden samengebracht en voor iedereen gemakkelijk beschikbaar zijn.
- Het Preventieteam werkte verder aan de "Drink-wijs" - campagne en optimaliseerde de strategie naar Gemeenten toe. In 1992 zullen daarvan een aantal resultaten besproken worden in het kader van een studiedag.
- De twee werkgroepen "Vrouwen" en "Middelenmisbruik" organiseerden samen een bijzonder goed geslaagde studiedag "Mens en Medicijn". Meteen werd hiermee de focus gericht op "medicatie", wellicht na alcohol de 2de belangrijkste drug in Vlaanderen.
- Ook de werkgroep "Alcohol en Arbeid" had een bijzonder druk werkingsjaar: de vraag en waardering vanuit het bedrijfsleven groeit exponentieel.

- De V.A.D. was ook actief op het vlak van onderzoek. In dit verband wil ik o.m. uw aandacht vragen voor het onderzoek "Studie naar de relaties tussen de politiediensten en de welzijnssector in het kader van de drugbestrijding" dat door de V.A.D. op vraag van Minister van Binnenlandse Zaken Tobback door de V.A.D. werd uitgevoerd. Hierbij werden ervaringen en meningen van alle V.A.D.-leden bevraagd en verwerkt tot een schitterend rapport.
- De werkgroep " Studie en Hulpverlening" publiceerde een brochure over "Alcoholisme en psychotherapie".

Dit alles is slechts een beperkte greep uit een brede waaier van activiteiten. Er werd gewerkt met bijzonder veel inzet en toewijding.
Hiervoor willen wij velen danken : onze V.A.D.-stafleden, het preventieteam, de vele werkgroepen en zeker ook onze plaatselijke V.A.D.-leden. In het bijzonder ook wil ik Rudi Peeters bedanken. Als staflid was hij gedurende de voorbije jaren " onze eerste auteur", gedegen wetenschappelijk en vlot lezend. Voor de V.A.D. is zijn vertrek een verlies.

Tenslotte kan ik nu al stellen dat 1992 een erg druk activiteitenjaar wordt, met talrijke projecten, o.m. met bijzondere aandacht voor illegale drugs (onderzoek en preventie).

Stan Ansoms
Voorzitter

A. Interne Werking

1. Statuten en Reglement van Inwendige Orde

De algemene vergadering van 13 maart 1991 keurde een aantal wijzigingen goed aan de Statuten en het Reglement van Inwendige Orde.

De wijzigingen slaan allereerst op de plaats van de maatschappelijke zetel die thans Brussel is in plaats van Antwerpen.

Zonder de eigenheid en representativiteit van onze vereniging te verzwakken, werd een dubbel lidmaatschap ingevoerd van werkende leden met stemrecht en van geassocieerde leden zonder stemrecht.

De vertegenwoordiging van de verschillende secties (studie - hulpverlening - preventie) in de bestuursorganen blijft belangrijk, maar de nieuwe standregels bepalen minder rigied de strikte evenredige vertegenwoordiging in de bestuursorganen.

De volledige aangepaste tekst van de Statuten en het Reglement van Inwendige Orde vindt U in bijlage I.

2. Leden en Bestuur

Leden

In bijlage II vindt U de volledige ledenlijst, waaraan op de algemene vergadering van 13 maart volgende wijzigingen werden aanvaard :

J. Willems, Kere 3b, 9950 Waarschoot zal de therapeutische gemeenschap "De Kiem", Moortsesestraat 76, 9259 Oosterzele vertegenwoordigen in vervanging van A. Vanmechelen.

L. Wouters, Honzebrouckstraat 95, 8800 Roeselare zal het "West-Vlaams Coördinatiecomité voor Alcohol en andere Drugproblemen v.z.w.", Frère Orbanstraat 143, 8400 Oostende vertegenwoordigen in vervanging van J. Colson.

T. Beerden, Zwanenstraat 3 bus 2, 3500 Hasselt neemt ontslag als individueel lid en wordt terug vertegenwoordiger van het "Militair Centrum voor Alcoholistenzorg", Hechtelsesteenweg 3, 3970 Leopoldsburg.

Bestuur

In 1991 waren er bestuursverkiezingen volgens de nieuwe statuten.

De samenstelling van de beheerraad en de functieverdeling binnen het dagelijks bestuur vindt U in bijlage III

samenkomsten leden- en bestuursvergaderingen

algemene vergadering : 13/3 en 11/9

beheerraad : 9/1, 20/2, 13/3, 27/3, 10/4, 8/5, 5/6, 21/8, 18/9, 16/10, 4/12, 27/12

dagelijks bestuur : 9/1, 6/2, 10/4, 5/6 en 12/12

Vooral de ontwikkelingen rond het gezondheidspromotie-beleid maakte een veelvuldig samenkomen van de beheerraad noodzakelijk.

3. Beleidsnota

Zoals de vorige jaren werd op de statutaire algemene vergadering een beleidsnota voorgesteld met opties, verwachtingen en organisatie van de vereniging voor 1992, aansluitend bij de algemene beleidsnota.

De integrale tekst vindt U in bijlage IV.

Als bijzondere optie werd gekozen dit jaar te werken rond het middel medicatie. De jaarlijkse studiedag ging over het thema "mens en medicijn" (zie blz 35)

Het verwerven van eigen middelen blijft een noodzaak, om minder afhankelijk te zijn van de openbare subsidiëringspolitiek.

De vooropgezette oprichting van een commissie financiën bleef voorlopig, in afwachting van de herstructurering van de gezondheidspromotie, bij een voorbereidende vergadering waaraan deelnamen : Debref G., De Venter R., Lambrechts M.-Cl., Tiesema P.

Voor de toekomst moet de V.A.D. met een professioneel personeelskader zijn doelstellingen kunnen waarmaken : bekwaam en voldoende bemand.

De huidige beheerders en de leden van de werkgroepen zijn niet in staat het uitvoerend werk te realiseren, omdat ze zelf meestal door beroepstaken elders in hun tijd beperkt zijn.

Verder zou onze subsidiëring moeten kunnen verruimd worden en gespreid over meerdere departementen, gezien onze bredere doelstellingen en om van minder dan één departement -Volksgezondheid- af te hangen.

4. Herstructurering van de Gezondheidspromotie

De plannen en de uitwerking van de Gezondheidspromotie door Gemeenschapsminister H. Weckx hebben in 1991 gans het jaar onze volle aandacht gekregen. Ook al werden we door de kabinetsmedewerkers hierin gehoord en geïnformeerd, toch voelden vele leden en het personeel zich onbehaaglijk in deze ontwikkeling. De toekomst zal nog moeten uitwijzen of de geuite gereserveerdheid ten onrechte was.

Iedereen was akkoord met de doelstelling om te komen tot een beter overleg en samenwerking op gebied van preventieve activiteiten tussen de onderscheiden en verscheiden initiatiefnemers terzake.

De Vlaamse Raad aanhoorde de beleidsbrief van Hugo Weckx, Gemeenschapsminister van Volksgezondheid en Brusselse aangelegenheden : Gezondheidspromotie : een aanbod en een uitdaging.

De Vlaamse Executieve keurde op 31 juli 1991 het Besluit inzake Gezondheidspromotie goed, gaf meteen ook de voorlopige erkenning en kende de toelage voor 1991 toe. Het Besluit vraagt de oprichting van een Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie dat de gezondheidspromotie in Vlaanderen moet ondersteunen en coördineren. Hiervoor krijgt het een centrale staf, doet het beroep op een wetenschappelijke raad en organiseert het funktionele werkgroepen.

Voorzieningen, zoals de V.A.D., kunnen om erkenning verzoeken bij de bevoegde minister en kunnen opteren voor een erkenning als voorziening die daadwerkelijk samenwerkt met het Instituut of als voorziening die daarenboven ook de infrastructuur deelt en zijn personeel voor 30 % beschikbaar stelt aan het Instituut. Het bedrag van de subsidiëring hangt af van de soort van erkenning, hetzij 1.000.000 BF of 2.500.000 BF (behalve voorzieningen die de preventie van kanker en respiratoire aandoeningen organiseren en een hogere betoelaging kunnen genieten)

Naast deze basis-erkenningen en subsidiëring is het ook mogelijk om de erkenning van projecten aan te vragen van ten hoogste drie jaar met een toelage die per jaar maximum 5.000.000 BF bedraagt.

Onze voorzitter S. Ansoms en secretaris P. Meesters werden afgevaardigd om samen met de afgevaardigden van vier andere voorzieningen de statuten van het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie, VIG, voor te bereiden.

De algemene vergadering van de V.A.D. van 11 september 1991 besliste toe te treden tot

de VZW Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie, die op 20 september 1991 werd gesticht en met maatschappelijk adres : Eendrachtstraat 56, 1050 Brussel. S. Ansoms en P. Meesters werden als gemandateerde leden opgenomen in de algemene vergadering van het VIG. Op 20 november 1991 werd S. Ansoms tijdelijk benoemd tot voorzitter en tevens als lid van de raad van bestuur.
De V.A.D. wil loyaal meewerken met het VIG maar zal opkomen voor haar eigenheid als categoriale voorziening en voor haar autonome werking die verder meer omvat dan preventie. Ook opvolging van het preventieproject blijft de V.A.D. aanbelangen.
Het Besluit van de Vlaamse Executieve van 31 juli 1991 erkende de V.A.D. voor 1991 als voorziening B (nl. voorziening "inwonend" bij het VIG). Bij Ministerieel Besluit van 29 november 1991 werd de V.A.D. erkend voor 5 jaar, nl. tot 31 december 1996.

Inzake de projecterkenningen besliste de beheerraad van 16 oktober 1991 volgende projecten in te dienen : coördinatie van de preventie van alcohol- en andere drugproblemen in Vlaanderen, werk en middelenmisbruik, HIV-preventie bij injecterende druggebruikers en strategieën bij drugproblemen op school. Bij Ministerieel Besluit van 20 december 1991 werden voor zes maanden, overeenkomstig de overgangsbepalingen, volgende projecten erkend : coördinatie van de preventie van alcohol- en andere drugproblemen met een maximum-toelage van 1.125.000 BF, werk en middelenmisbruik met een maximum-toelage van 525.000 BF en HIV-preventie bij injecterende druggebruikers, waarin het aandeel van de V.A.D. betoelaagd wordt met 1.000.000 BF.

5. Financiële situatie

Nog steeds zijn overheidssubsidies de hoofdinkomsten van de V.A.D.. Financieel werd het weer een heel moeilijk jaar, daar we slechts laat konden beschikken over de subsidie 1991.
Aansluitend bij het Besluit van de Vlaamse Executieve van 31 juli 1991 kregen we op 5 augustus 1991 de toezegging van de subsidie voor 1991. Als voorziening, erkend voor 1991, kregen we 2.500.000 BF en het preventieproject werd voor 1991 betoelaagd met 3.300.000 BF, zodat we uiteindelijk hetzelfde bedrag kregen als in 1990. We ontvingen op 30 oktober 1991 en 7 november 1991 als voorschot respectievelijk 1.687.000 BF en 2.227.500 BF en de rest zal pas vereffend worden na indiening van jaarverslag en de

nodige bewijsstukken.
Hetzelfde Executieve-besluit vermeldt een project-toelage van 343.400 BF aan de V.A.D. voor lokale projecten. Na overleg met de administratie is dit bedrag besteed aan de verbetering van de tentoonstellingsstand en het aanmaken van een nieuwe kleinere stand. Dit materiaal kan uitgeleend worden aan lokale initiatiefnemers. Dit bedrag werd pas in 1992 verantwoord en is einde 1991 te boeken als een tegoed.

Als ondersteuning voor het preventieproject "Drink wijs" werd op 28 december 1990 nog 400.000 toegevoegd uit de begroting van lokale projecten. Dit bedrag werd ontvangen op 26 april 1991. Op 1 augustus 1991 werd hiervoor een overeenkomst getekend met een subsidie van 600.000 BF. De verantwoording werd reeds ingestuurd, maar het bedrag bleef einde 1991 eveneens tegoed.
Op het einde van het jaar tekenden we een overeenkomst met onze voogdijminister om samen te werken in een project voor de Comités Bijzondere Jeugdzorg (zie p.13), dat ingaat op 15 december 1991 en loopt over drie jaar. Hiervoor krijgen we één personeelslid gesubsidieerd en een jaarlijkse werkingstoelage van 250.000 BF. Voor 1991 zal dus slechts een heel beperkt bedrag vrij gegeven worden.
Bij K.B. van 18 december 1990 werd op voordracht van de Minister van Binnenlandse Zaken aan de V.A.D. een subsidie toegekend van 250.000 BF om een studie uit te voeren over de relaties tussen de politiediensten en de welzijnssector in het kader van de drugbestrijding. (zie p.13) R. Peeters werkte deze studie af, diende ze in op 2 mei 1991 en de toelage werd uitgekeerd op 7 april en 2 juli 1991.

Als toelage van ondergeschikte openbare besturen ontvingen we terug 10.000 BF van de provincie Brabant en 5.000 BF van de gemeente Meise. Hierbij kwam dit jaar ook de gemeente Kruibeke met 20.000 BF.

De werkgroep "alcohol en arbeid" recupereerde de meeste kosten uit bijdragen of vergoedingen door de bedrijven met wie werd samengewerkt.
Zolang de V.A.D. niet zal kunnen beschikken over een aanvaardbaar reserve-kapitaal, zal de werking afgeremd blijven door voortdurende geldzorgen met zware bankkosten als gevolg.

6. Personeel

Voor het personeel was 1991 geen prettig jaar. De onzekere situatie door de herstructurering van de gezondheidspromotie noodzaakte de beheerraad van 21 augustus 1991 alle personeelsleden, als voorzorgsmaatregel, op te zeggen. Dit leidde op 31 december 1991 effectief tot het vertrek van de heer R. Peeters, die gedurende vier jaar met voldoening meewerkte aan de coördinatie van het preventieproject en hierin vooral de registratie en onderzoeksopdrachten behartigde.

Mevrouw M. Geirnaert zette zich verder in voor de coördinatie van het preventieproject en de ondersteuning van de lokale preventiewerkers, waarbinnen de voortzetting van de "Drink-wijs" campagne een belangrijk aspect was.

Mevrouw M.-CL. Lambrechts was eveneens voltijds tewerkgesteld en werkte verder in de problematiek van alcohol en werk als voornaamste opdracht.

Als oudste in dienst fungeerde mevrouw A. Haegeman-De Jaeger als diensthoofd en zij was verantwoordelijk voor de algemene administratie en boekhouding.

Zonder duidelijkheid over de toekomst konden M. Geirnaert, M.-CL. Lambrechts en A. Haegeman-De Jaeger einde 1991 verder in dienst gehouden worden. Via de V.A.D.-erkenning en een aantal projecttoekenningen zal er extra personeel kunnen aangeworven worden, doch met een verscheidenheid van arbeidsovereenkomsten.

B. Activiteiten

I. ALGEMEEN

1. Secretariaat

Het secretariaat is elke werkdag doorlopend open van 9 tot 17 uur.

Naast de gewone administratieve opdrachten van korrespondentie, verslagen en boekhouding, werden bezoekers ontvangen en informatievragen beantwoord.

Er werd een derde PC aangekocht en ook de aankoop van een fax was noodzakelijk.

2. Documentatiecentrum

In 1991 werden 1.777 documentatieaanvragen behandeld (telefonisch en/of schriftelijk).

Het gebrek aan een permanent verantwoordelijke voor de bibliotheek liet zich meer en meer voelen. Hierdoor werd afbreuk gedaan aan de bruikbaarheid van de bibliotheek (= niet geïnformatiseerd) en stond de videotheek allerminst op punt.

Desalniettemin werden een aantal boeken aangekocht en blijft het aanbod van tijdschriften, voornamelijk buitenlandse, erg aantrekkelijk.

V.A.D.- documenten

In deze gepolykopieerde bundels verschenen in 1991 volgende titels :

- "Alcohol- en andere drugproblemen in België", Overzicht van epidemiologische gegevens 1980-1990. Intercommunautair rapport gerealiseerd door de Ad Hoc Commissie Epidemiologie van de Intercommunautaire Coördinatiecommissie voor de preventie van Alcohol en andere Drugproblemen.
- "Psychotherapie en alcoholisme" onder redactie van de werkgroep studie en hulpverlening.
- "Jaarboek 1991" redactie van R. Peeters

Nieuw documentatiemateriaal

Drink wijs materiaal : (zie ook p.22)

"2 minuten hierop staren" : folder, affichette, bierviltje, table-tent, sticker

Pocketfolders : schenkwijs ; verkeer

"drink wijs" : ballonnen, raamaffiche en stylo informatiemapje

publiekbrochure bij tentoonstelling, folder met alcoholvrije recepten.

Er was ook een herdruk van de brochures : "Alcohol en Arbeid", "Het leven is te leuk om troebel te zien" en "Achtergrondinformatie drugs".

Tentoonstellingsstand zie p.20

3. V.A.D.-berichten

Onze periodiek verscheen in 1991 vijfmaal. Ook dit jaar verleende de drukkerij van het Psychiatrisch Centrum van de Broeders Alexianen in Tienen zijn medewerking.

Overzicht van de verschenen nummers :

nr 1. (januari-februari)

- "V.A.D.-Studiedag 1990 : Illegale Druggebruikers in Vlaanderen"
- "De opvolging van Drink wijs 1991" door Marijs Geirnaert
- "Alcoholpreventie in het onderwijs" door Marijs Geirnaert en Chris Caubergs

nr 2. (maart-april)

- "Alcohol en Arbeid : een riskante onderneming" door Michèle Staelens
- "Ouders en Drugs Pakket" door Mia De Bock
- "Druggebruik en Drugbeleid in de U.S.A." door Stan Ansoms

nr 3. (mei-juni)

- "Registratie-onderzoek van Druggebruikers door het Parket Antwerpen" door K. Van Cauwenberghe, P. Van Damme en G. van Hal.
- "Alcohol in het Jeugdwerk : Sex, Drugs en Rock & Roll" door Mia De Bock
- "Lange-Termijneffecten van de aanpak van Druggebruikers" door Michèle Staelens
- "Nieuwe vormen van Recreatief Druggebruik in West-Vlaanderen" door Luc Wouters

nr 4. (september-oktober)

- "Horeca en Gemeentelijk Alcoholbeleid : eerder vriend dan vijand" door Eric Nijsmans en Marc Tack
- "De Drink Wijs-Tentoonstelling : over boordevol en matigheid" door Marc Tack
- "Gents drugpreventieplatform gaat van start" door Marc Tack

nr 5. (november-december)

- "V.A.D.-studiedag 1991 : Mens en Medicijn"
- "Aanpak van Alcoholproblemen : een taak voor de eerste lijn ? " door Hilde Vanhuele

4. V.A.D.-Fax

Vanaf juni '91 verscheen deze nieuwe periodiek, waarmee men V.A.D.-leden op een snelle en efficiënte manier wil informeren over nieuwe initiatieven en ontwikkelingen in het werkveld.

nr 1. juni

een focus op het hoofdstuk "Concretisering" uit de beleidsbrief met betrekking tot de gezondheidspromotie van Minister Weckx

nr 2. augustus

samenvatting van de krachtlijnen uit het besluit van de Vlaamse Executieve inzake Gezondheidspromotie

nr 3. november

toelichting van het project Comités Bijzondere Jeugdzorg

5. Samenwerking met andere instanties

1. De Intercommunautaire Commissie "ad hoc" Epidemiologie

De Commissie bundelde in opdracht van de "Intercommunautaire coördinatiecommisie voor de preventie van alcohol- en andere drugproblemen" de beschikbare prevalentiegegevens inzake al dan niet problematisch gebruik van alcohol en andere drugs die tussen 1980

en 1990 gepubliceerd of anderzins beschikbaar gemaakt waren op nationaal, intercommunautair of (intra-) communautair niveau. Daarbij werd de klassieke driedeling in officiële statistieken, gegevens van bevolkingsstudies (enquêtes) en "utilisation data" gehanteerd. Het praktische synthese- en redactiewerk gebeurde door R.L. Peeters (V.A.D.), C. Goedefroit (CCAD) en E. Servais (ASL). Epidemiologen en andere onderzoeksdeskundigen uit alle drie gemeenschappen beoordeelden de tekst van dit samenvattend overzicht. Bovendien werd per gemeenschap een bondige synthese van de voornaamste conclusies en van de meest dringende behoeften aan bijkomende gegevens opgemaakt. De resulterende tekst werd in drie versies gepubliceerd, waarbij de officiële statistieken, en voor zover op nationale schaal beschikbaar, ook de overige gegevens in elk van de drie gemeenschapstalen behandeld werden.
De Nederlandstalige versie van dit intercommunautair syntheserapport kreeg als titel "Alcohol- en andere drugproblemen in België : overzicht van epidemiologische gegevens 1980-1990" en telt 127 pagina's. Het werd op 30 mei 1991 voorgesteld tijdens een persconferentie door de drie Gemeenschapsministers tot wier bevoegdheid de volksgezondheid behoort. In juni verscheen een licht gecorrigeerde versie, die op V.A.D. verkrijgbaar is.

Dezelfde commissie ontwikkelde ook concrete richtlijnen voor een uniforme en veralgemeenbare opvolging van gegevens over gebruik van, en problemen met alcohol en andere drugs. Inzake officiële statistieken werd een gedetailleerde afweging van de relatieve voor- en nadelen van de diverse bestaande indicatoren opgemaakt, van waaruit criteria voor "bruikbare" statistieken bekomen werden. Hieruit volgde de aanbeveling prioritair deze statistieken meer systematisch te verzamelen en te rapporteren. Voor het verzamelen van enquêtegegevens werd getracht een minimaal instrument te ontwerpen, een "harde kern" van items, die in toekomstige vragenlijsten verwerkt kunnen worden ten einde een minimale uniformiteit en vergelijkbaarheid te garanderen. Tevens werd geopteerd voor een vrij beperkt maar praktisch te hanteren instrument dat in het kader van gezondheids-"monitoring" diensten kan bewijzen en waarmee eventuele trends op zeer korte termijn gevolgd kunnen worden. Voor "utilisation data" bleek het moeilijker tot eensgezindheid te komen, gezien de grote hoeveelheid reeds geïmplementeerde maar uiteenlopende procedures van registratie in de diverse hulpverleningscircuits (en gerechtelijke voorzienin

gen).
Binnen de intercommunautaire commissie streeft men ook hier naar een minimale consensus, waar vanuit de Vlaamse Gemeenschap een ambitieuzer - maar met het kernvoorstel consistent - onderzoeksopzet ontwikkeld is dat als onafhankelijk onderzoeksvoorstel in de loop van 1992 ingediend kan worden bij het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek.

2. Aids-overleg

Er werd slechts eenmaal een vergadering georganiseerd waaraan V.A.D. niet heeft deelgenomen.

3. Project Bijzondere Jeugdzorg

Op initiatief van Minister J. Lenssens (Gezin en Maatschappelijk Welzijn) en in samenwerking met Minister H. Weckx (Volksgezondheid) werd een gezamenlijk project opgezet rond drugpreventie binnen de Comités Bijzondere Jeugdzorg. Voor de inhoudelijke vormgeving van het project werd een beroep gedaan op de V.A.D..
Op basis van gesprekken met de respectieve kabinetten en V.A.D. werd een projectvoorstel geformuleerd waarbij gedurende drie jaar met de geïnteresseerde Comités zal worden gewerkt rond drugpreventie. V.A.D. zal het project inhoudelijk uitwerken en begeleiden. In het kader van dit project kan V.A.D. gedurende drie jaar een full-time medewerker aanwerven.

4. *N.F.W.O. : Project illegale druggebruikers en AIDS*

Het onderzoeksproject Illegale Druggebruikers en Aids" werd in december 1991 goedgekeurd. Het project loopt over een periode van 2 jaar en start in de loop van 1992. Het onderzoeksproject beoogt informatie te bekomen omtrent de prevalentie van HIV-infectie en risicogedrag bij druggebruikers in Vlaanderen.
Hieraan wordt een preventief programma voor gebruikers van illegale drugs gekoppeld en geëvalueerd.

Projectleider : Prof. Dr. J. Casselman
Project loopt in samenwerking met "Research unit van het Universitair Centrum Sint-Kamillus (K.U.Leuven) & Maatschappelijk-Geneeskundige Research vzw.

5. Ministerie van Binnenlandse Zaken, L. Tobback met V.A.D. standpunt

In opdracht van de dienst Algemene Rijkspolitie (Ministerie van Binnenlandse Zaken) werd een studie naar de samenwerking tussen instanties voor de preventie/hulpverlening bij alcohol- en andere drugproblemen en politiële diensten (Rijkswacht, Gerechtelijke Politie en Gemeentepolitie) ondernomen in de eerste vier maanden van 1991. In het Franstalig landsgedeelte liep een analoog onderzoek via het CCAD. In het kader hiervan werd een gestandaardiseerd enquêteformulier naar een honderdtal min of meer direct betrokken diensten in de welzijns- en gezondheidssector gezonden. Bijkomende centra werden gecontacteerd voor zover ze als relevant gemeld werden door eerder aangeschreven diensten. Vertegenwoordigers van de centra die de meest rechtstreekse of omvangrijke ervaring van samenwerking met politiediensten rapporteerden werden meer uitgebreid geïnterviewd. Tevens werd een aantal academische criminologen in geheel Vlaanderen naar hun kennis en visie inzake deze materie bevraagd. Een beperkte kennismaking met buitenlandse projecten (Nederland, Engeland) werd via een plaatselijk bezoek, resp. literatuurstudie in het onderzoek opgenomen. Ten slotte werd een V.A.D.-standpunt geformuleerd ter hoogte van de beheerraad. De resultaten en conclusies van dit onderzoek en de weergave van het V.A.D.-standpunt werden eind april aan de opdrachtgevende overheid gepresenteerd in het eindrapport.

6. Belgisch Instituut voor Verkeersveiligheid

De Werkgroep Campagnes van het BIVV kwam dit jaar niet meer samen. Wel waren er persoonlijke contacten met de nieuwe verantwoordelijke voor de campagnes, Dhr Boon, met wie de samenwerkingsmogelijkheden rond alcohol en verkeer werden besproken.
Zo werd de V.A.D. "drink wijs"-actie op de persconferentie van de eindejaarscampagne van het BIVV vermeld en zat er tevens een folder van onze campagne in de persmap.

7. Stuurgroep GVO in het Onderwijs

Deelname van Marijs Geirnaert aan de Stuurgroep GVO in het Onderwijs voor regelmatig overleg rond initiatieven naar het onderwijs. Ook hier stond de herstructurering van de gezondheidspromotie in Vlaanderen en de oprichting van het VIG centraal. In dit verband werd een vzw PROGES opgericht die als voorziening binnen het VIG de initiatieven naar het onderwijs zal blijven uitwerken.
Vanuit de Stuurgroep GVO in het Onderwijs werd M. Geirnaert gevraagd om als deskundige op het vlak van drugpreventie deel te nemen aan 3 internationale uitwisselingsprojecten binnen de EG.

* European Summer School on Health Promotion
  Montpellier 29.08.91 - 07.09.91
* Conference on Drugprevention in Schools
  Lübbeck 07.10.91 - 10.10.91
* Workshop : Health Education in Schools : the Prevention of Substance Abuse
  Amsterdam 16.11.91 - 19.11.91

8. Hoge Raad voor de voorkoming van Misdadigheid

De Hoge Raad voor de voorkoming van misdadigheid heeft beslist een werkgroep op te richten om concrete voorstellen te doen inzake de rol van de politiediensten i.v.m. drugpreventie.
V.A.D. werd gevraagd aan deze werkgroep te participeren. Dhr L. R. Peeters nam deel aan de eerste vergadering van deze werkgroep.

9. Federatie van Diensten voor Geestelijke Gezondheidszorg en Verbond der Medisch-Sociale instellingen

Beide koepelorganisaties voor de Vlaamse Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg zijn vertegenwoordigd in de stuurgroep van het preventieproject, omdat de elf lokale preventiewerkers tewerkgesteld zijn in een Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg.

10. CCAD/ASL

V.A.D. onderhield regelmatig overleg met de collega's van het CCAD en ASL. Regelmatige informatie-uitwisseling vond plaats op 19.02.91, 17.04.91, 21.06.91 en 03.12.91.

11. KKAT

Deelname van Marijs Geirnaert aan de werkgroep Jongeren van het KKAT. Dit jaar werd gestart met een nieuw project rond rookpreventie voor 10-12 jarigen.

II. PREVENTIEWERK

1. Preventieteam

Met het preventieteam werd de optie 'drink wijs binnen gemeenten' die in 1990 werd gestart, verder uitgewerkt (zie verder).
Daarnaast werden volgende activiteiten met het team uitgewerkt.

* **Algemene preventieteamvergaderingen**
  Er vonden 6 algemene teamvergaderingen plaats (resp. op 22/1, 5/3, 25/4, 13/8, 12/9, 19/12). Op deze vergaderingen kwamen aspecten van algemene coördinatie, informatie-uitwisseling, profilering van het team, prioriteitenkeuzes, enz. aan bod.

* **Vormingssessie:** omgaan met alcohol voor horecapersoneel - 17/5/91.
  Interne vorming van het team, met beperkte deelname van geïnteresseerde veldwerkers rond vorming van horecapersoneel.
  Training ontwikkeld door Dr. R.E. Kayser, Universiteit van Nijmeghen op basis van een Amerikaans model: TIPS (Training for Intervention Procedures by Servers of Alcohol).

* **Herwerking Richtnota**

Op vraag van de Stuurgroep van het preventieproject werd de Richtnota Drugpreventie en Hulpverlening 1987 door het preventieteam herwerkt. Het gaat om een actualisering en herwerking van de oorspronkelijke Richtnota aan de huidige visie en ontwikkelingen van het preventiewerk voor alcohol- en andere drugproblemen.

* **Scholen en drugs**

Met een subgroepje van preventiewerkers en enkele geïnteresseerde veldwerkers buiten het preventieteam werd een ad hoc werkgroep opgestart rond strategieën voor een drugbeleid op school.

Deze subgroep werkte intensief vanuit een aantal casussen aan een basistekst rond drugstrategieën en de valkuilen en werkmogelijkheden van de verschillende betrokkenen bij drugs op school. Op basis van deze werkteksten werden 2 hearings georganiseerd met directies, leerkrachten, PMS/MST-medewerkers, ouders en leerlingen om de werkteksten te confronteren met het veld.

Voor de verdere uitwerking van dit thema werd een projectvoorstel ingediend om deze modellen op een meer systematische manier uit te testen, te implementeren en te evalueren.

* **Criminaliteit**

Met een aantal preventiewerkers werd het thema "alcohol en criminaliteit" nader uitgewerkt. Onder criminaliteit kunnen uiteenlopende vormen van min of meer delinquent gedrag (zoals geweldpleging op personen, vandalisme, vermogensdelicten, enz.) verstaan worden, maar in dit verband geen verkeersdelicten. De relatie tussen alcohol en criminaliteit werd als zeer complex onderkend. Naast het verzamelen van objectieve cijfergegevens om het verband in zijn diverse verschijningsvormen te illustreren werd vooral getracht de aard van het verband inzichtelijk te maken door de potentieel betrokken factoren te specificeren. Dit leidde tot een primitief schema van oorzakelijke, voorwaardelijke en intermediërende factoren die een verband tussen alcohol en crimineel gedrag meer of minder aannemelijk maken. Deze theoretische oefening, waarvoor in eerste instantie gesteund was op een literatuurstudie, werd vervolgens aan de praktijk getoetst in een aantal regionale toepassingsmogelijkheden,

zoals recreatiecriminaliteit, vandalisme door scholieren, geweld binnen gezinnen. Telkens werd vanuit het "model" een selectie gemaakt van toepasselijke factoren en werd aan de hand daarvan geïnventariseerd met welke sectoren en betrokken instanties een concrete deelproblematiek aangepakt worden. Enkele van deze regionale toepassingen hebben tot concreet engagement van de betrokken preventiewerker geleid. Andere werden tot nog toe eerder beperkt tot nuttige probleemverkennende contacten.

* Brainstorm werkmogelijkheden met **Comités Bijzondere Jeugdzorg**
  Naar aanleiding van het project rond drugpreventie binnen CBJ (opdracht van Ministers Lenssens en Weckx, zie verder) werd met een groepje preventiewerkers overlegd rond mogelijke invulling en samenwerkingsmodellen in deze sector.
* Naast de activiteiten in de teamvergaderingen en subgroepen deden de preventiewerkers regelmatig beroep op één van de coördinatoren voor advies, medewerking en ondersteuning bij activiteiten in de regio, het uitwerken van een concept van vormingsprogramma, ondersteunend didactisch materiaal, relevante literatuur, enz.

* Binnen de **Stuurgroep van het preventiewerk** wordt informatie over het preventiewerk doorgegeven en besproken en vindt tevens de belangenverdediging van de preventiewerkers plaats. In 1991 werd binnen de Stuurgroep ruime aandacht besteed aan de reorganisatie van de gezondheidspromotie in Vlaanderen en de plaats van het preventiewerk alcohol- en andere drugproblemen in de nieuwe structuur.
  De stuurgroep vergaderde op 13/3, 5/5, 19/9.

* Er vond een vergadering plaats met de **C.G.G. met preventiewerker**, de Stuurgroep van het preventieproject en de V.A.D. op 18/9. Ook hier werden de plannen van de overheid m.b.t. de nieuwe gezondheidspromotiestructuur en de consequenties voor het preventiewerk en de preventiewerkers besproken.

2. Optie gemeenten - drink wijs

In 1990 werd door het preventieteam de ruime optie ondersteuning van een gemeentelijk alcoholbeleid genomen voor de minimale duur van 3 jaar (1990-1992). De motivering en doelstellingen van deze optie staan uitvoerig beschreven in het activiteitenverslag 1990 (p.19-22).

Activiteiten in dit kader:

1. Opvolging colloquium van 8 november 1990

De opvolging van het colloquium gebeurde in hoofdzaak in de regio's met de gemeenten die rond het concept van gemeentelijk alcoholbeleid en/of met het campagnemateriaal drink wijs wilden werken.

Vanuit de coördinatie werd zoveel mogelijk informatie verzameld en aan de preventiewerkers doorgespeeld. Daarenboven werd gezorgd voor de verzending van het drink wijs materiaal en voor de doorstroming van vragen voor ondersteuning en begeleiding die op V.A.D. werden gesteld.

2. Populaire artikelenreeks

Ten behoeve van de gemeenten voor publikatie in gemeentelijke informatiebladen werd een reeks van populaire artikels geschreven rond alcohol. De bundel bevat artikels over:

* alcohol in ons dagelijkse leven: is er een probleem ?
* alcohol en verkeer: een onwijze combinatie
* gastvrijheid
* glaasje op...sportprestaties naar beneden
* alcohol en arbeid: een riskante onderneming
* praten over alcohol in de klas
* het jeugdwerk: meer dan een goedkoop café ?

Deze bundel wordt via de preventiewerkers ter beschikking gesteld van gemeenten en lokale organisaties.

3. **Subgroep 'beleidsnota'**

Met een subgroepje preventiewerkers werd een ontwerptekst van beleidsnota rond alcohol uitgewerkt. Dit is een modelnota die ter beschikking zal worden gesteld van gemeenten om op basis hiervan een eigen beleidsnota op te stellen.
Deze beleidsnota kadert in de langetermijnsdoelstelling van de werkoptie naar gemeenten toe en is op uitdrukkelijke vraag van mandatarissen als werkpunt opgenomen.

4. **A.V.Toekomst en drink wijs**

Tussen de Atletiek Vereniging Toekomst en de Vlaamse Gemeenschap werd een contract afgesloten waarin AVT zich verbond om gedurende 1991 reclame te voeren voor o.a. drink wijs (en tabakspreventie).
Naast opname van een drink wijs advertentie: sport is te spannend om troebel te zien in het AVT Tijdschrift bestond de reclamevoering in een reclamebord in het stadium, vlaggen en een spandoek met drink wijs, enz.
Door de preventiewerkers werd tevens gedurende verschillende atletiekmanifestaties actie gevoerd. Jongeren konden deelnemen aan een cartoonwedstrijd waarbij ze slogans rond drink wijs verzonnen. De topsporters van AVT verleenden hun medewerking aan de selectie en prijsuitdeling. Petjes en chronometers met het drink wijs logo werden hiervoor ter beschikking gesteld.
Ten behoeve van leerkrachten en begeleiders werd een dokumentatiemap samengesteld met enkele lesideeën (voor verschillende leeftijdsgroepen) en achtergrondinformatie rond alcohol en sport.

5. **Kom op tegen Kanker**

Met de verantwoordelijken van de Kom op tegen Kanker-actie van de BRT werd overleg gepleegd om de drink wijs-actie in de maand oktober (thema-maand alcohol binnen Kom op) mee naar buiten te brengen.
Gebrek aan budgetten maakten dit uiteindelijk niet mogelijk. Het preventieteam heeft suggesties aan de BRT doorgegeven om in bestaande tv-programma's het thema' alkohol' ter discussie te brengen. Daar is bijzonder weinig gevolg aan gegeven.

Met de WVVH vonden beperkte contacten plaats rondom het label preventiegemeente in het kader van Kom op tegen Kanker. Drink wijs acties vormden één van de criteria voor gemeenten om het label preventiegemeente te verdienen.

6. Drink wijs tentoonstelling

De drink wijs tentoonstelling kende een opvallend succes in 1991. Ze was te zien op volgende data en lokaties:

13-26 februari: Boom
28 februari-7 maart: Aalst
21 april: Turnhout
17-21 mei: Maldegem
20-28 juni: Lennik
20-29 juli: Gent
9-19 september: Antwerpen
23-27 september: Oostende
4-14 oktober: Knokke-Heist
16-22 oktober: Wevelgem
24 oktober-3 november: Beerse

In het kader van het thema alcohol binnen de BRT-actie Kom op tegen Kanker werd de tentoonstelling in de loop van de maand oktober in een Kom-op journaal voorgesteld.

Bij de tentoonstelling werd in 1991 een **handleiding voor de begeleider** gemaakt waarin over elk item uit de tentoonstelling meer informatie wordt bijeengebracht.
In het middenkattern van deze brochure zit een affiche met alcoholvrije recepten.
Het geheel (handleiding + affiche) werd gesponsord door de Nationale Dienst voor Afzet van Land- en Tuinbouwprodukten.

De tentoonstelling wordt als een zeer bruikbaar element in een gemeentelijke actie en sensibilisering geëvalueerd. Heel vaak vormt de tentoonstelling het ankerpunt van waaruit een aantal acties naar verschillende sectoren worden opgezet.

Gezien het succes van de tentoonstelling en de regelmatige dubbele boekingen werd beslist een tweede tentoonstelling te laten maken. Voor de realisatie van deze tweede tentoonstellingsstand kon beroep worden gedaan op een beperkt project voor lokale preventieprojecten van de Vlaamse Gemeenschap.
De tweede tentoonstellingsstand zal in februari 1992 ter beschikking zijn.

7. Drink wijs campagne '91

*** het thema gastvrijheid**

Met een subgroepje van preventiewerkers werd een nieuwe campagne rond het drink wijs thema voorbereid. Het centrale thema van de campagne was: gastvrijheid, met een dubbele uitwerking naar de gastheer en gastvrouw in de privésfeer enerzijds en naar de horeca anderzijds.

*** sponsoring**

Een 50-tal sponsoringsdossiers werden verstuurd. Enkel met AG werd gedurende lange tijd onderhandeld voor eventuele sponsoring, met een uiteindelijk negatieve advisering. De drink wijs campagne liep dit jaar uitdrukkelijk alleen voor Vlaanderen en dat blijkt voor de meeste kandidaat-sponsors een hinderpaal.
Bij gemeenschapsminister Weckx werd een project ter financiering van bepaalde aspecten van de drink wijs campagne ingediend waarvoor een budget van 600.000 fr. werd toegekend.
Bij de Nationale Loterij werd eveneens een project ingediend, waarvan eind december 1991 nog geen uitsluitsel kon worden gegeven.
V.A.D. stelde 200.000 fr. van het werkingsgeld ter beschiking voor deze drink wijs campagne.

*** vormgeving**

Gezien de beperkte financiële mogelijkheden werd het oorspronkelijk concept van mediacampagne (betalende advertenties, radiospot,...) verlaten en hebben we de uitwerking van drink wijs '91 moeten beperkten tot de produktie van een aantal campagnematerialen die lokaal op het niveau van de gemeenten zouden kunnen verspreid worden.

Pentagone ontwierp een basisconcept waarvan diverse bruikbare communicatiemiddelen werden gerealiseerd:
* folder rond gastvrijheid
* affichette
* 2 pocketfolders resp. rond verkeer en schenk wijs
* bierviltjes
* table-tent
* ballonnen
* stickers
* raamaffiche
* stylo's
* informatiemapje

Voor elke Vlaamse gemeente werd een basiskoffertje samengesteld met voorbeelden van het voorhanden zijnde materiaal en een begeleidende tekst waarin het concept: een gemeentelijk alcoholbeleid werd verduidelijkt.

* **verspreiding**

De koffertjes werden gedeeltelijk verstuurd (p/a van de gemeentesecretaris met de uitdrukkelijke vraag dit aan de verantwoordelijke op dit terrein door te geven) en gedeeltelijk persoonlijk bezorgd aan contactpersonen die de preventiewerkers in de loop van hun werking hebben uitgebouwd.

Tevens werd een persmededeling verstuurd naar alle kranten en tijdschriften met een redelijke weerklank (Het Laatste Nieuws, 4/12/91; Standaard/Nieuwsblad 5/12/91; Het Volk/Nieuwe Gids, 10/12/91).

Op de persconferentie van het Belgisch Instituut voor verkeersveiligheid met de voorstelling van hun eindejaarscampagne werd door Minister Dehaene verwezen naar de V.A.D.-campagne en de ingesloten drink wijs-folder in de persmap.

In een aantal grote tijdschriften (Libelle, Knack, Humo,..) verscheen de drink wijs advertentie eenmalig als gratis zwart-wit opname.

Op basis van deze bekendmaking zijn eind '91 de eerste bestellingen van materiaal toegekomen (10-tal).

8. Evaluatie drink wijs

Met de VUB (afdeling vrijetijdspsychologie, prof. Luk Van Langenhove) werd onderhandeld om een evaluatie van de drink wijs campagne uit te voeren in 1992. Verschillende projecten werden geformuleerd voor de financiering van deze evaluatie-opdracht. Eind '91 was nog niet duidelijk of er voldoende financiële middelen waren toegezegd om de evaluatie uit te voeren.

3. Geven van vorming, informatie, voordrachten

* 07.01.91 / 18.03.91 / 06.05/91 - 14.03.91

In samenwerking met Michèle Staelens, preventiewerker: vervolg coördinatorentraining voor leerkrachten secundair onderwijs in Tienen (verderzetting training 1990) + opvolging met PMS/MST/CGG.

* 15.01.91 - VUB - UPV

In het kader van de voordrachtenreeks: druggebruik: meer dan een jeugdzonde?
Namiddag rond: Strategieën ter preventie van druggebruik en drugmisbruik.

* 17.01.91 - ULB/Cora

Symposium: Prohibition and anti-prohibition on drugs
Bijdrage over: Preventie van drugproblemen: een combinatie van persoonsgerichte aanpak en structurele maatregelen en een pleidooi voor een multi-sectoriële aanpak

* 25.01.91 - Sociale Hogeschool Gent

In het kader van de Themadagen Maatschappelijk Werk: verslaving
Bijdrage in namiddagprogramma over: preventie en beleid

* 26.02.91 - Brussel: Algemene Rijkspolitie

  In het kader van de specialisatiecursus criminaliteitspreventie: bijdrage over: drug- en alcoholmisbruik

* 20.06.91 - Lennik

  Opening tentoonstelling drink wijs: situering

* 04.10.91 - Knokke: ROER

  Academische zitting als opening van "de kater komt later"

  Bijdrage over: alcohol en drugpreventie in Vlaanderen in het kader van Europa.

* 25.10.91 - Eupen: ASL

  Themadagen met Poolse delegatie rond: Suchtvorbeugung

  bijdrage over : Prevention in Flanders.

* 14.11.91 - Roeselare: provincie West-Vlaanderen

  in het kader van de themadagen: verslaving en preventie

  Panelgesprek rond risicogedrag bij jongeren en de preventie ervan.

* 12.12.91 - KUL: Prof. Walgrave - Onderzoeksgroep Jeugdcriminologie:

  In een reeks studienamiddagen rond: Maatschappij-gericht werken vanuit een client-gerichte functie

  namiddag rond: van individueel werken naar algemene preventie.

4. Werkgroepen/Commissies

* Europa tegen Kanker:

  expertencommissie voor beoordeling projecten

* Quest-programma: Leefsleutels voor jongeren:
  - Adaptatiecommissie
  - Voorbereidende gesprekken i.v.m. evaluatie programma in Vlaanderen

* Werkgroep Jongeren: KKAT:

  Voorbereiding jongerenproject rond roken

* Stuurgroep GVO in het Onderwijs:
  Regelmatig overleg op niveau van Vlaanderen m.b.t. alle initiatieven naar het onderwijs.
* Werkgroep GVO in het onderwijs:
  Bespreking pakket verslaving
* Project GVO in het onderwijs:
  als follow up van European Summer School (Montpellier): voorbereiding netwerk gezonde scholen.
* Lid van de Vakjury op Kijkdag van Audio-visueel materiaal rond tabak, alcohol, voeding en kankerpreventie: 04.12.91

5. Publikaties

* Sociaal, 1991/2
  Maak jezelf niks wijs, drink wijs
* V.A.D.-Berichten, 1991 nr.1:
  De opvolging van drink wijs 1990
* V.A.D.-Berichten, 1991, nr.1:
  Alcohol en gemeenten: Alcoholpreventie in het onderwijs
* V.A.D.-Berichten, 1991, nr.5:
  Drink Wijs 1991: Twee minuten hierop staren...

6. Eigen vorming, deelname aan studiedagen

* 16.01.91 - 19.01.91 - Brussel: ULB/Cora
  Prohibition and anti-prohibition on drugs
* 04.02.91 - 07.02.91 - London: Provincie Limburg: LPV
  Studiereis: Internationale projectvergelijking in de verslaafdenzorg
* 14.2.91 - Wemmel: alcohol en arbeid
  Studiedag over functioneringsgesprekken

* 02.03.91 - Strombeek Bever: WVVH, Kom op tegen kanker
  Studiedag over lokale preventiegemeenten
* 20.03.91 - Brussel: Kontaktpunt GVO
  Studiedag over sponsoring
* april/mei 1991 - Antwerpen: Elcker-ik
  Kursus (4 dagen) rond organisatie-ontwikkeling in kleinschalige organisaties
* 29.08.91 - 07.09.91 - Montpellier: E.G.
  European Summer School on Health Promotion
* 01.10.91 - Utrecht - NIAD
  Studiedag rond Alcoholmatiging in het jeugdwerk
* 07.10.91 - 10.10.91 - Lübbeck: EG
  Congres: Drugprevention in Schools
* 16.11.91 - 19.11.91 - Amersterdam: EG
  Workshop: Health Education in Schools: the prevention of substance abuse
* 21.11.91 - Gent: V.A.D.
  Studiedag rond Mens en Medicijn
  Middelengebruik/-misbruik: een multidisciplinaire benadering
* 26.11.91 - Brussel: American Cultural Centre
  Workshop: Life Skills Seminar - Ben Sprünger
* 13.12.91 - Brussel: VUB - Bigeos
  Colloquium: Het nieuw Vlaams beleid inzake Gezondheidsbevordering

7. *Contacten*

1. *Contacten met het beleid.*

* Ministerie van Volksgezondheid
  Met het kabinet van Minister Weckx vonden regelmatige contacten plaats in het kader van volgende activiteiten:
  project drink wijs
  tweede tentoonstellingsstand
  antwoord van Minister Weckx in Vlaamse Raad rond interpellatie over drugpreventie
  samenwerking met AVT

advies rond het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie

samenwerkingsproject met Minister van Welzijn en Gezin rond Comités Bijzondere Jeugdzorg

* Ministerie van Welzijn en Gezin

voorbereiding en start van een driejarig project in het kader van de Bijzondere Jeugdzorg rond drugpreventie. In dit kader kan V.A.D. beschikken over een FT-medewerkeren een beperkt werkingskrediet.

* Minister Chabert

Verkennend gesprek met Dr. De Bie, adviseur bij Minister Chabert, rond druggebruik in Brussel hoofdstad en de noden en behoeften van preventiewerkers en hulpverleners. Dit gesprek vond plaats met Mia De Bock, preventiewerker Brussel.

2. Contacten met de pers

* Vrouw en Wereld - K.A.V. - Karine Mertens: interview

  publikatie: Mijn dochter drinkt te graag... juni 1991 (6).

* Feeling - Nathalie Beckx: interview

  publikatie: Tieners en het verslavingsgevaar

* De Kleren van de Keizer:

  interview rond drugpreventie op school

* Schoolradio:

  interview over drugs door jongeren

* Diverse telefonische adviezen/informatie aan journalisten.

3. Contacten: allerlei

* Politie Antwerpen: Dhr. Van Beylen: adviesverstrekking n.a.v. inrichting drugbus.

* NCOV - Karine Dauwe

  samenwerkingsmodaliteiten m.b.t. vorming voor ouders rond drugs: opname van lijst van preventiewerkers in vormingsaanbod.

* Stichting Welzijnswerk Provincie Antwerpen: verkennend gesprek met Dhr. De Smet n.a.v. project preventiewerkers provincie Antwerpen

* Christelijke Mutualiteiten: Mevr. Vanderaspoilden: overleg; organisatie van werkbezoek aan V.A.D.

* Mensenbroeders: Annemie Laureissen: bekijken van samenwerkingsmogelijkheden.

* Confederatie der Belgische Brouwers: verkennend gesprek.

* NIAD:
  - overleg met Marga Oostindie rond vormingsaanbod en stand van zaken preventiewerk in Vlaanderen
  - overleg met Wim Buisman:
    - informatie-uitwisseling
    - samenwerking rond hoofdstuk preventie in Nederlandse publikatie.

III. WERKGROEPEN

1. Werkgroep Alcohol en arbeid

De werkgroep Alcohol en Arbeid bestaat uit een programmacommissie die belast is met de praktische werking en een stuurgroep die een begeleidende en adviserende taak heeft.
In 1991 zette de stijging van de vraag naar het opzetten van concrete alcoholprogramma's (= specifiek voor één bedrijf) zich verder door. De klemtoon lag hierbij op de vorming van leidinggevenden.

Het Besluit tot oprichting van het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie (VIG) medio 1991 had in de tweede helft van dat jaar een erg remmende invloed op de werking van "Alcohol en Arbeid". De continuïteit kwam immers ernstig in het gedrang door de onzekerheid over de coördinatiefunctie en de al dan niet goedkeuring van het 'Werk en Middelen-project'. De eind juni genomen opties voor het werkjaar 1991-1992 (centrale activiteiten zoals de seminaries voor lokale, regionale en gewestelijke overheidsinstellingen en een herhaling van de vierdaagse vormingskursus - zie verder) werden voorlopig in de 'koelkast' geplaatst. Eerder genomen engagementen (vooral concrete projecten) werden vanzelfsprekend wel uitgevoerd.
Slechts in de laatste dagen van 1991 werd duidelijk dat de werking via de voorlopige goedkeuring van het 'Werk en Middelenproject' voor zes maanden verder gezet kon worden.

1. Projecten

- R.T.T.-Antwerpen
  In het kader van het actieplan Veiligheid en Gezondheid rond het gebruik en misbruik van alcohol en tabak in de onderneming, werd een vormingscursus voor leidinggevenden georganiseerd. Het gaat om 185 directe chefs niveau 1 en 2.
  Data : 19/2/91 - 26/2/91 - 5/3/91 - 19/3/91 - 20/3/91 (telkens van 9 - 16u30)

- Elektriciteitsmaatschappij
  Organisatie : C.G.G.Z. Oostende i.s.m. V.A.D.-Programmacommissie.
  Na de inleidende informatiebijeenkomsten gegeven door Roos De Venter werd gestart met een reeks van vormingsdagen voor leidinggevenden met het accent op de specifieke rol van de direct leidinggevende in het kader van de aanpak van de met alcohol gerelateerde problematiek in de onderneming.
  Data : 16/5/91 - 23/5/91 - 6/6/91 - 20/6/91 - 6/09/91

- Gemeente Kortrijk :
  Organisatie : C.G.G.Z. Oostende i.s.m. V.A.D.-Programmacommissie.
  Na een intensieve voorbereidingsfase waarin o.a. een coördinatiegroep gevormd werd in functie van het uitstippelen van de alcoholcampagne, vond op 24/5/91 een eerste informatiedag voor een 50-tal leidinggevenden plaats. Hierop werd tevens de enquête i.v.m. het gebruik en misbruik van alcohol in het bedrijf toegelicht.
  In het najaar werd gestart met de organisatie van een reeks vormingsdagen voor leidinggevenden (organisatie voorjaar 1992).

- Esso Benelux :
  Organisatie : Programmacommissie Alcohol en Arbeid
  Op 4.12.91 werd er gestart met de training voor leidinggevenden waarbij in het totaal (België) 240 personen over een periode van vier maanden bereikt worden (12 sessies telkens van 8u30 tot 17u).
  Daarnaast is er een aparte training voorzien voor de staf van de medico-sociale diensten van Antwerpen en Breda (twee bedrijfsartsen en vier verpleegkundigen).
  In Nederland wordt er beroep gedaan op de 'Alcohol en Arbeid'-werking van Jellinek.
  Data (1991) : 4/12 en 11/12

- In het najaar werd gestart met de voorbereiding van de 'Bedrijf en Hulpverlening'-seminaries waarin de (al dan niet gebrekkige) communicatie tussen ondernemingen en hulpverleningsorganisaties centraal staat. Bedoeling is dit seminarie op een tweetal lokaties te organiseren in de maanden februari/maart 1992.
  Data : 22/10/91 - 22/11/91

2. *Vormingscursus Alcohol en Arbeid*

In het eerste trimester van 1991 werd een intensieve vormingscursus opgezet rond de introductie van een alcoholbeleid in de onderneming.

Deze training werd op twee plaatsen in Vlaanderen georganiseerd :

Wemmel, Cultureel Centrum De Zandloper
data : 17/1 - 31/1 - 14/2 - 28/2
Hengelhoef-Houthalen, Congrescentrum Hengelhoef
data : 24/1 - 7/2 - 21/2 - 7/3

Respectievelijke thema's :

- **Dag 1** : Aard en omvang van de alcohol- en arbeidsproblematiek (informatie over gebruik en misbruik van alcohol in de samenleving en de gevolgen voor het bedrijf).

- **Dag 2** : Aanpak van alcoholproblemen, een voorstelling van een intern hulpverleningsmodel en kennismaking met externe organisaties; met medewerking van J.P. Broothaerts (Primavera), Nicole Leclercq (Primavera), Geert Pype (Sint-Jozef Pittem), Luc Taccoen (Broeders Alexianen, Tienen), Nini Bollen (C.A.D.) en A.A.

- **Dag 3** : Functionerings- en motiveringsgesprekken; met medewerking van Chris Steyaert (K.U.L.) en J.P. Broothaerts (Primavera).

- **Dag 4** : Juridisch kader en gezondheidspromotie - introductie van een alcoholbeleid ; met medewerking van de advocaten Roger Bommerez en Karel Peeters.

In het totaal namen 24 bedrijven (waarvan de helft uit de chemische industrie en de bank- en verzekeringssector) deel aan deze vormingscursus.

3. Informatiemateriaal

- een Introductie van een Alcoholbeleid
  (R. De Venter en M.-C. Lambrechts)

4. Uiteenzettingen

- V.U.B., Faculteit Geneeskunde, Postgraduaat gezondheidszorg (arbeidsgeneeskunde)
  Brussel, 15 februari 1991
  (M.-Cl. Lambrechts)
- K.U.L., Faculteit Geneeskunde, Opleiding arbeidsgeneeskunde
  Leuven, 19 april 1991
  (M. Staelens)
- Limburgs Platformoverleg
  Hasselt, 25 april 1991
  (M. Vanderstraeten)
- Interview met Radio 1-programma 'Voor de Dag'
  Uitgezonden op 4 mei 1991
  (M.-Cl. Lambrechts)

5. Initiatiegesprekken met bedrijven

Verkennende gesprekken met mensen uit het bedrijfsleven met de bedoeling in een latere fase een alcoholcampagne op te starten. Het aantal hiervan is het afgelopen werkjaar aanzienlijk toegenomen.

6. Publicaties

- Alcohol en Arbeid : een riskante onderneming
  V.A.D.-Berichten (1991, nr. 2 maart/april)
  (M. Staelens)

7. Video

Voorbereiding video rond motiverende gesprekstechnieken (o.a. in de werksituatie)
Deelname van R. De Venter, M. De Bock, M.-CL. Lambrechts.
Data : 21/3/91 - 18/4/91 - 20/9/91 - 9/10/91 - 4/11/91

8. Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid

Op vraag van het kabinet van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid participeert de V.A.D.-programmacommissie in een werkgroep waarin de mogelijkheden tot aanpassing van het A.R.A.B. bekeken worden. Door de V.A.D. werd, na raadpleging van enkele leden van de stuurgroep waaronder Ir. Voet en Mr. Bommerez, een voorstel uitgewerkt.
Data : 20/2/91 en 15/3/91 (voorbereidend gesprek op 6/3/91)

9. Varia

- Informele contacten en samenwerking met Alcon, Nederland
- Thesisbegeleiding Alcohol en Arbeid (5)
  De tweejaarlijkse prijs van de Federatie Sobriëtas v.z.w. en het Tijdschrift "De Weg" voor de laatstejaarsstudenten HOBU (Hoger Onderwijs Buiten de Universiteit) was voor het proefschrift van Nicole VAN BOGAERT 'Alcoholgebruik en werk : eerste stappen naar een alcoholbeleid'.
- Stuurgroep van het project 'Tabakspreventie in de bedrijven' aan de V.U.B. op 26/4/91.

De medewerkers aan de Stuurgroep en/of Programmacommissie waren in 1991 :
Ronny BERDEN, P.Z. Sancta Maria, Sint-Truiden
Jan COLSON, W.C.A.D., Kortrijk
Mia DE BOCK, Primavera, Brussel (P)
Antoon DE BRUYNE, Altox, Antwerpen
Roos DE VENTER, C.G.G.Z., Oostende (P)

Roos DE VENTER, C.G.G.Z., Oostende (P)

Jan DE RANTER, Electrabel, Antwerpen

Marie-Claire LAMBRECHTS, V.A.D. (P)

Selm NELISSEN, Altox, Antwerpen (P)

Michèle STAELENS, C.G.G.Z., Leuven (P)

Johan PEELMAN, I.K.M.O., Brugge

Marc TACK, C.A.T., Gent (P)

Lutgarde VANDERWAEREN, C.G.G.Z., Leuven, (P, a.i.)

Pieter TIESEMA, voorzitter (P)

Marjet VANDERSTRAETEN, C.A.D., Hasselt (P)

Albert VOET, Provinciaal Veiligheidsinstituut, Antwerpen

Herman WILLEMS, Provincie Brabant

Op de volgende data kwamen respectievelijk de Stuurgroep en de Programmacommissie bijeen :

Stuurgroep : 18/6

Programmacommissie :

10/1 - 8/3 - 19/4 - 30/5 - 18/6 - 27/6 - 30/8 - 19/9 - 22/10 - 29/11

(adhoc-samenkomsten voor projecten : zie overzicht)

Marie-Claire Lambrechts, coördinatie Alcohol en Arbeid

2. Werkgroep Middelenmisbruik

Werkgroepleden 1991 :

Dr. F.Delmeire (C.A.T), Dr. Matthijs (Altox), Dr. L. Blondeel (Farmaca vzw), Apoth. M. De Vos (St. Jan-Baptist), Apoth. De Boever (St. Hiëronymus), Mevr. N. De Neve (St. Camillus), Dhr. Rudi Peeters (V.A.D.), Dhr. Marc Tack (C.A.T.)

Vergaderdata 1991 :

19 maart, 29 april, 27 mei, 22 augustus, 19 september en 21 november

Werking :

In navolging van voorgaande studiedagen omtrent "alcohol"- en " illegale drugs" opteerde de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen in 1991 voor een thematische studiedag rond "middelenge- en/of misbruik", m.a.w. rond (psycho)farmaca.

Er werd aan de werkgroepen "Middelenmisbruik" en "Vrouw en Middelenmisbruik" verzocht hieromtrent organisatorische en inhoudelijke initiatieven te nemen.
Het uitwerken van deze opdracht vormde dan ook de hoofddoelstellling van de werkgroep Middelenmisbruik gedurende het werkingsjaar 1991.
Het opzetten van een samenwerkingsverband met de werkgroep "Vrouw en Middelenmisbruik" richtte vrij snel de aandacht op het bestaan van de twee geslachten (genders), hun interactie en beider socialisatie en de impact daarvan op farmacagebruik (en het ontstaan van misbruik).

Er werd, in overleg, afgezien van een studiedagconcept, waarbij naast een epidemiologische probleemsituering, vooral psychomedische beschouwingen uit het studie-, hulpverleners- en/of preventieveld zouden worden naar voor gebracht.

Het aandachtspunt, de mens in z'n relatie tot het medicijn, kon best vanuit een verrijkend en vernieuwend perspectief (voor een publiek uit het hulpverleners-, en preventieveld) worden gebracht.

Een eerste brainstorm leverde volgende ideeën :

* een historisch perspectief op het probleem, geïllustreerd met cijfermateriaal uit de hulpverlening.
* economische kijk op het gebeuren /publicitair
* filosofisch/cultuur-historische benadering
* hulpverlening
* basis/diepte-psychologisch
* de farmaceutische industrie
* verbruikersorganisatie / Testaankoop

Vanuit een gemeenschappelijke inspanning van de werkgroepleden, de leden van de werkgroep " Vrouw en Middelenmisbruik" en de medewerkers van het CAT Gent kon uiteindelijk het bijeenbrengen van een divers, maar vooral deskundig, sprekersaanbod. Bovendien werd voor een passende lokalisatie, de Faculteit Farmaceutische Wetenschappen van de Rijksuniversiteit Gent gezorgd, en werd de nodige aandacht besteed aan de materiële en culinaire omkadering.

Het gerealiseerde programma zag er dan ook als volgt uit :

09.30 u : ontvangst en koffie / vruchtensap
10.00 u : **Daginleiding**
Dr. Ansoms, voorzitter V.A.D.
10.15 u : **Geneesmiddelengebruik: klinisch-farmacologische beschouwingen**
Prof. M. Bogaert, decaan Faculteit Geneeskunde RUG
10.45 u : **Gender-bepaald voorschrijven van anxiolytica en antidepressiva**
Dr. M. Van Moffaert, psychiater UZ Gent
11.15 u : **Feiten rond geneesmiddelengebruik in z'n sociale context**
Mevr. Elseviers, socioloog, UZ Antwerpen
11.45 u : Mogelijkheid tot vraagstelling
12.15 u : Middagmaal

13.45 u : **Een economische benadering van geneesmiddelengebruik- en misbruik"**
Mevr. D. De Graeve, econoom, SESO-UFSIA

14.15 u : **Antropologische beschouwingen bij het gebruik van medicijnen**
Dhr. R. Devisch, antropoloog, KUL

14.45 u : Koffiepauze

15.15 u : **Middelenafhankelijkheid: structuur of symptoom? Implicaties vanuit de psychoanalyse**
Dhr. P. Verhaeghe, psycholoog, RUG

15.45 u : **De filosofisch-ethische benadering van middelengebruik**
Prof. E. Vermeersch, ethicus, RUG

16.15 u : Mogelijkheid tot vraagstelling
Slotbeschouwingen
Dr. F. Delmeire, psychiater, CAT Gent

Naast de formele evaluatie en het vaststellen van een aantal organisatorische schoonheidsfoutjes, werd inhoudelijk vooral het ontbreken van R. Devisch als een tekort aangevoeld en was de geplande "rode draad" te beperkt hoorbaar. De ogenschijnlijke tevredenheid van het doelpubliek laat de werkgroep echter toe met tevredenheid op 21 november, en dus 1991, terug te kijken. De opkomst was zeer behoorlijk, en in de V.A.D. berichten verscheen nadien een vrij positieve evaluatie.

Dr. F. Delmeire
Werkgroepverantwoordelijke

3. Werkgroep Illegale drugs

Bij het begin van dit werkingsjaar hebben we onze themareeks van het vorige jaar verder gezet alvorens een nieuw initiatief te nemen.

Zo vergaderden we in januari rond het thema : "Familietherapie bij druggebruikers" ingeleid door respectievelijk Luc Thijs van PZ Sancta Maria te Sint-Truiden en door Herwig Lauwers van de drugvrije centra "De Sleutel" te Gent.

In september leidde Jo Claes (CAD - Hasselt) een bespreking in van zijn onderzoeksvoorstel : "Kostenvergelijking bij diverse reglementeringsvormen met betrekking tot illegale drugs".

Ondertussen startte ons twee-jaren-programma rondom de hulpverlening aan druggebruikers. Via regelmatige "bedrijfsbezoeken" willen we elkaars werking beter leren kennen en ondersteunen door de inbreng van specialisten in de discussies. Tevens willen we beleidsgerichte besluiten treffen naar aanleiding van deze doorlichting.

Werden reeds bezocht in 1991
T.G. De Spiegel - Brussel, Katarsis - Genk, CAD - Hasselt, Free-clinic - Antwerpen en Adic - Antwerpen. Voor 1992 is PZ Sancta-Maria te Sint-Truiden gepland.

Het blijkt nog steeds onmogelijk om thema's rond preventie op het menu te krijgen, de afwezigheid van preventiewerkers is daar niet vreemd aan (of is er het gevolg van...).

Tenslotte werd de HIV-enquête binnen de gezondheidszorg verder gezet en werden HIV-folders verspreid.

Leden van de werkgroep

Marcel Vanhex, C.A.D., Hasselt

Paul Van Deun, De Spiegel, Brussel

Rudy Bracke, De Kiem, Oosterzele

R. Hamael, P.Z. Ziekeren, St-Truiden

Annemie Van Cauwenberghe, Free Clinic, Berchem

Guido Liessens, Sint-Hiëronymus, St-Niklaas

Corrie Rijsbosch, ADIC, Antwerpen

Mia de Bock, Primavera, Brussel

Jan Theuwen, Kompas, Kortrijk

Robrecht Keymeulen, De Sleutel vzw, Merelbeke

Walter Vermeiren, CGGZ, Leuven

Chris Lemmens, Jette

Bie Nielandt, Katarsis, Genk

Selm Nelissen, Altox, Antwerpen

Rohnny Berden, P.Z. Sancta Maria, St-Truiden

Peer Van der Kreeft, De Sleutel, Merelbeke

Henk Vandenbroele, ADIC, Antwerpen

Dr. Marc Hebbrecht, P.Z. Sancta Maria, St-Truiden

Dirk Paelinck, De Sleutel, Merelbeke

Johan Maertens, De Sleutel, 9820 Merelbeke

Paul Van Deun

Werkgroepverantwoordelijke

4. Werkgroep Onderwijs

Sinds maart 1990 is de werkgroep onderwijs gestart met een project rond verslaving voor het Buso-onderwijs. Volgende activiteiten werden in 1991 uitgewerkt:

1. Bevraging sociale vaardigheden

Na een intensieve informatie-verzameling over het Buso in 1990 werd in 1991 een bevraging georganiseerd naar de noden en behoeften van Buso-leerlingen, specifiek met betrekking tot sociale vaardigheden. De afwezigheid van of gebrekkige sociale vaardigheden worden meer en meer als belangrijke indicatoren voor probleemgedrag m.b.t. genotsmiddelen onderkend. Een project rond verslaving in het Buso-onderwijs zal zich dan ook voor een belangrijk deel moeten richten op het aanleren van sociale vaardigheden.

Om een zicht te krijgen op de noden van Buso-leerlingen werd een vragenlijst verspreid in diverse Buso-scholen via de werkgroepleden en via contactpersonen in het Buso.

52 vragenlijsten werden terugbezorgd en verwerkt. Hieruit kwamen een 5-tal centrale vaardigheden heel sterk als belangrijke nood voor Buso-leerlingen naar voren.

Het gaat om:

* kennen van eigen mogelijkheden en beperktheden
* constructief oplossen van problemen
* samenleven met anderen
* ontdekken van eigen waarden en opinies
* effectief communiceren

Deze vaardigheden zullen moeten centraal staan in een preventieprogramma voor deze doelgroep.

2. Foto-taal

In de werkgroep werd een eerste, oriënterende activiteit uitgewerkt die leerkrachten kunnen gebruiken om de beginsituatie van hun leerlingen te verkennen. Buso-leerlingen verschillen onderling heel sterk in kennis van en ervaringen met genotsmid

delen. Om leerkrachten te helpen bij het verzamelen van informatie over die beginsituatie en de concrete leefwereld van de leerlingen werd de activiteit 'foto-taal' uitgewerkt.

Een fotomap werd samengesteld waarin een 50-tal zeer diverse foto's werden verzameld. Hieruit moeten leerlingen een of enkele foto's selecteren en op basis van hun keuze wordt een gesprekje gevoerd over hun interesses en voorkeuren.
Deze foto-map werd voorlopig in een twee-tal scholen uitgetest bij een twaalftal leerkrachten en werd als een zeer handig instrument geëvalueerd om de interesses van de leerlingen te peilen. Een verdere uittest-fase is echter nodig om definitief materiaal uit te werken.

3. *Projectenbank*

Naast een aantal algemene en verkennende activiteiten moet een leerkracht op basis van de leefwereld, interesses en niveau van de leerlingen een keuze maken over doelstellingen en aanpak/methodiek van een project rond verslaving. Gezien de grote diversiteit is het onmogelijk hierrond een pakket uit te werken.
Vanuit deze probleemstelling groeide de idee om een projectenbank uit te bouwen waarbij leerkrachten lessen en projecten waarin sociale vaardigheden en/of specifiek genotsmiddelengebruik aan bod komen, centraal naar V.A.D. op te sturen. In ruil kan men gebruik maken van alle projecten die in de projectenbank zijn verzameld.

Bij een beperkte rondvraag bij leerkrachten is er heel wat enthousiasme rond dit initiatief te bespeuren. Voor de werkgroep onderwijs rijzen echter een aantal problemen.

4. *Problemen binnen de werkgroep*

Alle leden van de werkgroep onderwijs engageren zich vrijwillig en gratis om mee te werken aan de activiteiten van de werkgroep. Niemand kan echter, binnen zijn werk en taakomschrijving, extra taken of opdrachten buiten de vergaderingen uitwerken. Dit maakt de uitwerking van de hierbovenbeschreven werkmiddelen bijzonder moeilijk.
Voor het functioneren van een projectenbank is een staflid nodig die gedurende enkele

uren per week kan bezig zijn met de uitwisseling van projecten. Daarnaast moeten de binnengekomen projecten in een min of meer herkenbare en afgewerkte vorm worden herwerkt tot een bruikbaar instrument voor collega's leerkrachten.
Naast de menskracht zijn er ook financiële middelen nodig om de basisactiviteiten van het project uit te geven (o.a. de fotomap) en om de projectenbank te realiseren.
Er wordt o.a. gesuggereerd om hiervoor een project in te dienen bij de minister van onderwijs en eventueel ook bij de minister van volksgezondheid.

De bovenstaande problematiek werd ter bespreking voorgelegd aan de beheerraad van V.A.D. Hier werd geoordeeld dat specifiek een project rond onderwijs in het kader van het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie gecoördineerd zou moeten worden met de specifieke projecten rond gezondheidheidsvoorlichting en -opvoeding in het onderwijs.

Op advies van de beheerraad werd beslist voorlopig geen nieuwe initiatieven uit te werken en enkel de lopende zaken (uittesten van de foto-taal) verder te zetten.

Vergaderdata
Gezien de hierboven vermelde problemen vergaderde de werkgroep slechts tweemaal in 1991: 25 januari en 6 maart. Nadien werd nog een enkele keer schriftelijk contact gehouden met de leden van de werkgroep.

Wel dient hier nog te worden vermeld dat in 1991 rond onderwijs nieuwe initiatieven werden uitgewerkt in het kader van het preventiewerk (zie aldaar: Scholen en drugs).

Leden : Marijs Geirnaert, Hilde Van Dromme, Hilde Vanhuele, Ria Sanders, Michèle Staelens, Mia De Bock, Lucas Vandendriessche, Ann Coppens, Marleen Lambert, Pascale Hoelebrandt

Marijs Geirnaert
Wnd. verantwoordelijke

5. Werkgroep Studie en Hulpverlening

De werkgroep "studie en hulpverlening" kwam in 1991 maandelijks samen, tienmaal in totaal.

Deelnemende leden :

L. Taccoen, Kliniek Broeders Alexianen, Tienen
J.P. Broothaerts, Primavera, Brussel
Geert Pijpe, St Jozef Kliniek, Pittem
Rudi Peeters, O.L.V. Kliniek, Brugge
Jan Hoet, Psychiatrisch Ziekenhuis, Boechout
Luc Theys : Psychiatrisch Ziekenhuis, St Truiden

Gedurende het werkjaar 1991 hebben wij 2 projecten gerealiseerd.

1. Het uitvoeren van onze follow-up-enquête.
   Eind september werd deze enquête afgesloten.
2. De uitgave van de brochure "Alcoholisme en psychotherapie", V.A.D.-uitgave nr 7.

Als project voor het volgende werkjaar staan op het programma

1. De verwerking van onze enquête, publikatie van de gegevens en aanpassing van ons enquête-formulier.
2. Publikatie van een brochure rond "alcoholisme en neuropsychologie"

L. Taccoen
Werkgroepverantwoordelijke

6. Werkgroep "Vrouwen en Middelenmisbruik"

1. Samenstelling

* Vaste leden

Miet De Vos (D.G.G.Z. Oostende), Marie-Rose Pattyn (Kliniek Broeders Alexianen, Tienen), Tania Collier (Altox, Antwerpen), Daisy De Thaey (De Kiem, Oosterzele), Jeanine De Belder (C.A.T. Gent), Hilde Depoorter (De Sleutel, Merelbeke)

Door bevallingsverlof, arbeidsonderbreking en andere arbeidsomstandigheden konden 2 leden ofwel helemaal niet ofwel gedeeltelijk niet aan de vergaderingen deelnemen.

H. Depoorter haakte af vanaf april, wegens ontslag op de werkplaats.

* Tijdelijke medewerkers

Ria Neirinck (thesisstudente), Marijke Molemans (C.V.P. "Vrouw en Maatchappij"), Roos Deventer (afgevaardigde van Beheerraad).

* Er werd deelname en medewerking van een preventiewerker in onze Werkgroep gevraagd, om advies te geven i.v.m. bepaalde werkvormen voor het preventiepakket, en ook om de algemene werking te ondersteunen. Deze vraag werd schriftelijk voorgelegd aan de Beheerraad op 24 mei 1991. Als reactie hierop werd Roos Deventer afgevaardigd. Zij nam voor het eerst deel aan de vergadering in december 1991.

2. Vergaderingen

* Structuur

In totaal waren er zeven vergaderingen van telkens drie uren. De werking van de Werkgroep werd geherstructureerd in deze zin dat de verantwoordelijkheden méér werden verdeeld over de verschillende leden met beurtrollen, enz. Dit bevorderde het engagement van elk van ons in de werking.

* Inhoud

Verduidelijking van onze doelstellingen : n.a.v. vragen van CMBV en SVV stellen wij als algemene politiek voorop dat wij zelf niet langer voordrachten kunnen gaan verzorgen, maar wèl een dossier en een preventiepakket voorbereiden die sleutelfiguren kunnen gebruiken om een informatieavond te geven aan vrouwen omtrent de problematiek van alcohol, medicatie en illegale drugs. Eenmaal klaar zal dit pakket voorgesteld worden aan verschillende organisaties.

Er werd bovendien aanvang genomen met inbrenging van de problematiek van illegale drugs bij vrouwen. Het ontbreekt ons echter aan informatie hierover in Vlaanderen, dit in tegenstelling tot Nederland (NIAD). Ook in onderzoek en preventiepakket zal hiervoor plaats worden gemaakt. Momenteel beschikken we enkel over informatie uit de klinische praktijk.

3. Activiteiten

* Stand van onderzoek

Door onverwachts afhaken van Ria Neirinck, Gentse thesistudente, die het onderzoek met onze vragenlijst zou doorvoeren, werd dit onderzoek uitgesteld tot we nieuwe kandidaten vinden voor verwerking van de gegevens. Wij zijn in onderhandeling met K.U.L., faculteit Psychologie.

* Preventiepakket

Er werd gewerkt aan een goed leesbare achtergrondtekst die de basis zal vormen van het pakket. De tekst is goed verstaanbaar voor een breed publiek en kan gebracht worden door sleutelfiguren. Hij zal ter evaluatie voorgelegd worden aan enkele vertegenwoordigers van Vrouwenverenigingen (niet-hulpverleensters).

* Voordrachten

Wij verwijzen hier naar wat hoger gezegd werd hieromtrent.

Toch hebben we nog enkele voordrachten verzorgd.

- Deel uitmakende van de besprekingen en onderhandlingen met "Vrouw en Maatschappij" (M. Molemans) werd een voordracht gehouden voor plaatselijke vrouwen-CVP mandatarissen te Hasselt en een voordracht om de startdag van het jaarprogramma voor al de voorzitsters van plaatselijke "Vrouw en Maatschappij"-groepen over geheel Vlaanderen.

- Er was ook actieve medewerking van de Werkgroep aan een week rond Verslavingsproblematiek te Knokke.

* Medewerking aan voorbereiding van Studiedag V.A.D. in november
Ter voorbereiding van de Studiedag van V.A.D. "Mens en Medicijn" werd vanaf april door een afvaardiging van onze Werkgroep aan de vergaderingen met de Werkgroep Middelenmisbruik actief deelgenomen.

* Varia
Een afvaardiging van onze werkgroep nam deel aan de Workshop van het N.I.A.D. over Hulpverlening aan Vrouwen met alcoholproblemen.

4. Financiële verwachtingen

Er werd in augustus 1991 een subsidieaanvraag ingediend voor ons project "preventiepakket" en voor het onderzoek bij de Staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie. Na bijkomende informatie hiermee in verband opgestuurd te hebben blijven wij wachten op antwoord. Het zal van dit antwoord afhangen of wij al dan niet verdere financiële tegemoetkomingen aanvragen aan V.A.D..

5. Evaluatie

We hebben dit jaar geen eigen studiedagen gerealiseerd, wèl méér voorbereidend werk gemaakt. Gezien het nog steeds om vrijwilligerswerk gaat kunnen wij niet meer verwachten.

Wij zijn tevreden dat men in de Beheerraad toch gevoelig bleek voor onze vraag, dat men, tenminste tijdelijk, een lid van de Beheerraad ons heeft in "leen" gegeven. Wij hopen dat dit wat meer dynamiek en inspiratie aan ons preventieproject kan geven.

6. *Vooruitzichten voor volgend werkjaar*

* Afwerken van de preventiemap
* Uitnodigingen van sleutelfiguren en voorstellen van het pakket
* Aanwezigheid op een 3-daagse van "Penelope" te Ieper in februari.
* Uitbreiden van het pakket met "Vrouw en medicatie" en "Vrouw en illegale drugs".
* Vragenlijst uitbreiden met Medicatie en illegale drugs.
* Eventuele aanwezigheid op de Nationale Vrouwendag
* Samenstellen van de map met artikelen i.v.m. vrouwen, alcohol, medicatie en illegale drugs om in de bibliotheek van V.A.D. te plaatsen.
* Indien mogelijk : opstellen van een folder over "Vrouw, alcohol, en medicatie"

Marie-Rose Pattyn
Werkgroepverantwoordelijke

7. Werkgroep Epidemiologie

De actieve leden van de werkgroep, die in 1991 zevenmaal samenkwam, waren :
J. Casselman (voorzitter), R. Peeters (secretaris), B. De Ruyver, G. Goyvaerts, R. Keymeulen, D. Motte, H. Vandenbroele en G. Van Hal.

1. Registratie

Er is door de Werkgroep vooral geïnvesteerd in het formuleren van een concreet project van registratie van contacten met gespecialiseerde hulpverlenende voorzieningen. Dit resulteerde in een onderzoeksvoorstel dat in een definitieve vorm werd gegoten door R. Keymeulen en H. Vandenbroele. Uiteindelijk werd beslist om het voorstel begin 1992 onder een aangepaste vorm in te dienen als een N.F.W.O.-project met de steun van K.U.L., R.U.G. en U.I.A.

2. Jaarboek

Het V.A.D.-Jaarboek 1991 met een overzicht van de in 1990 en 1991 beschikbaar gekomen gegevens over alcohol en andere drugs werd ook dit jaar door R. Peeters opgesteld. Het kwam nog net klaar ondanks het feit dat R. Peeters de V.A.D. spijtig genoeg heeft verlaten om vanaf begin 1992 over te stappen naar de residentiële hulpverlening t.a.v. alcohol- en drugproblemen te Brugge.

3. Bevolkingsonderzoek

Slechts één vergadering met een subgroep van de Werkgroep werd besteed aan dit onderwerp. Mede in het kader van de Interministeriële Commissie Epidemiologie die in 1992 wil komen tot een beperkt aantal gemeenschappelijke vragen voor bevolkingsonderzoek zal ook binnen de V.A.D.-Werkgroep hieraan opnieuw meer aandacht besteed worden.

4. Commissie Epidemiologie van de Intercommunautaire Coördinatiecommissie

In het kader van de Intercommunautaire Coördinatiecommissie die officieel werd opgericht met een Overeenkomst (B.S. 7 februari 1991) werd een ad hoc Commissie Epidemiologie samengesteld vanuit de communautaire koepelorganisaties. De V.A.D. is vertegenwoordigd door J. Casselman, R. Peeters, R. Keymeulen en B. De Ruyver. In mei 1991 kwam een Intercommunautair Rapport klaar met een overzicht van de beschikbare epidemiologische gegevens in Belgë sinds 1980. Het betreft in feite een uitbreiding van het V.A.D.-Jaarboek initiatief voor gans België.
Tijdens de vergaderingen van de Commissie Epidemiologie werd eveneens aandacht besteed aan gemeenschappelijke registratie en bevolkingsonderzoeken.

5. Toekomstperspectieven

De werkzaamheden van de werkgroep in 1992 zullen sterk bepaald worden door de grondige reorganisatie die de V.A.D. zelf doormaakt.

* Het wegvallen van R. Peeters als staflid is uiteraard ook voor de werkgroep een groot verlies. Het past om deze actieve medewerker ook vanuit de Werkgroep epidemiologie andermaal te bedanken voor zijn aanhoudende inzet. Begin 1992 zal duidelijk worden wie zijn taak, zij het ten dele, zal kunnen overnemen.

* Het jaar 1992 zal wel in het teken staan van enkele onderzoeksprojecten waarbij de V.A.D. in het algemeen en de Werkgroep Epidemiologie in het bijzonder betrokken zijn.

  - Eerst en vooral is er de goedkeuring van het onderzoeksproject "Illegale druggebruikers en AIDS" gedurende twee jaar (begin 1992 tot begin 1994) gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap en uit te voeren door de V.A.D. in samenwerking met het N.F.W.O. en de K.U.L. Het prevalentiegedeelte van dit onderzoek sluit het meest aan bij de Werkgroep Epidemiologie.

- Daarnaast is er de goedkeuring, voorlopig slechts voor 6 maanden, van een project HIV preventie bij injecterende druggebruikers" uit te voeren door de V.A.D. in samenwerking met IPAC en MGR.

- In de loop van 1992 zal het resultaat bekend zijn van de hogervermelde aanvraag bij het NFWO van een registratieonderzoek.

* Dit alles zal eventueel ook een zekere reorganisatie van de Werkgroep zelf met zich meebrengen teneinde zowel het jaarboek V.A.D. en de bevordering van gemeenschappelijke registratie en vergelijkbare bevolkingsonderzoeken verder te blijven ondersteunen.

J. Casselman, voorzitter

Bijlage 1

Statuten en Reglement van Inwendige Orde

Statuten

Artikel 1.

De vereniging wordt genoemd : Vereniging voor alcohol- en andere drugproblemen, studie, preventie, hulpverlening, afgekort V.A.D.

Artikel 2.

De zetel van de vereniging zal gevestigd zijn te Brussel.

Artikel 3.

De vereniging heeft tot doel : studie, preventie en hulpverlening inzake alcohol- en drugproblemen te bevorderen door coördinatie, ondersteuning en belangenverdediging van bestaande en nieuwe initiatieven en verenigingen met preventieve en/of hulpverlenende doelstelling;

- door ontplooiing van activiteiten op het vlak van de gezondheidsvoorlichting en opvoeding en het verstrekken van adviezen;
- door stimulering van studie, vorming, programmatie en wetenschappelijk onderzoek.

Artikel 4.

Als lid van de vereniging kunnen toetreden :

- werkende leden :

a. personen die afgevaardigd zijn door de vereniging, organisatie of werkgroep met specifieke activiteiten betreffende de doelstellingen. Elk orgaan is slechts door één persoon vertegenwoordigd.

b. personen die ter zake duidelijke belangstelling en bekwaamheid hebben of die door hun functie of bevoegdheid belangrijk zijn voor het verwezenlijken van de doelstellingen.

- geassocieerde leden :

personen of vertegenwoordigers van een vereniging, organisatie of werkgroep die bijzonder geïnteresseerd zijn in de werking van de vereniging.

Deze leden hebben geen stemrecht en worden als waarnemers uitgenodigd op algemene vergaderingen.

Het Reglement van Inwendige Orde bepaalt verder de kwalifikatie der leden.

Artikel 5.

Het aantal leden is onbeperkt, doch minstens 6 werkende leden. Daarenboven mag het aantal werkende leden onder b. hoogstens de helft bedragen van het aantal uit a.

Artikel 6.

Kandidaat-leden richten hun aanvraag tot toetreding aan de raad van beheer, die de kandidatuur onderzoekt en ze voorlegt aan de algemene vergadering die hierover dan beslist bij geheime stemming. Ontslagneming en uitsluiting gebeurt zoals bij de wet voorzien.

Artikel 7.

De algemene vergadering bepaalt het bedrag van de jaarlijkse lidmaatschapsbijdrage. Dit mag 10.000 frank niet overschrijden.

Artikel 8.

De algemene vergadering wordt naargelang noodzakelijkheid samengeroepen door de beheerraad, doch minstens éénmaal per jaar en wel in principe vóór 1 april. De samenroeping gebeurt door een eenvoudige omzendbrief, vermeldend de agenda van de vergadering, minstens 10 dagen voordien.

Artikel 9.

Naast de reeds vermelde bevoegdheid in verband met de toetreding, uittreding, uitsluiting, lidmaatschapsbijdrage, beslist de algemene vergadering onder meer over :

- de wijziging van de statuten;
- de goedkeuring en wijziging van het reglement van inwendige orde;

- de benoeming en afzetting van beheerders;
- de jaarlijkse aanstelling van één of twee commissarissen voor het nazicht der rekeningen;
- goedkeuring van rekeningen en begroting;
- ontbinding en vereffening van de vereninging;

Artikel 10.
De beslissingen van de algemene vergadering worden bij eenvoudige meerderheid genomen, tenzij wettelijk een tweederde meerdereid vereist.
Elk lid heeft één stem. Een tweede stem, doch niet meer, kan bij volmacht verleend worden door een ander stemgerechtigde.

Artikel 11.
De raad van beheer bestaat uit maximum dertig leden, gekozen door de algemene vergadering.
Maximum twintig leden komen uit de werkende leden onder a. Zowel de preventieve als de hulpverlenende werking moet gelijkwaardig vertegenwoordigd zijn. Bij de kandidaatstelling zal melding gemaakt worden van de genomen optie. Daarenboven wordt een evenredige vertegenwoordiging vereist per provincie met dien verstande dat elke provincie over maximum vier vertegenwoordigers beschikt; in de provincie Brabant worden er twee voorbehouden voor Nederlandstalig Brussel. Ook bij de provinciale vertegenwoordiging van de genomen optie preventie of hulpverlening. Daarenboven kunnen er nog leden gekozen worden uit werkende leden onder b. tot maximum de helft van het aantal gekozen leden uit de werkende leden onder a.

Artikel 12.
De leden van de raad van beheer worden gekozen voor vier jaar. Om de twee jaar is de helft van de beheerders uittredend, doch herverkiesbaar. Benoemingen van beheerders voor tussentijdse vacatures, gelden tot aan de volgende algemene benoeming van 1/5 van de beheerraad.

Artikel 13.

De raad van beheer wordt samengeroepen door de voorzitter volgens noodzaak, doch minstens trimesterieel, en op aanvraag van 1/5 van de beheerraadsleden.

Artikel 14.

De raad van beheer heeft bevoegdheid zoals bij wet en deze statuten voorzien.

De beslissingen worden geldig genomen, bij aanwezigheid of vertegenwoordiging, van minstens de helft van de leden. Een aanwezige beheerder kan maar over één volmacht beschikken. De raad van beheer kan bepaalde opdrachten toevertrouwen aan één of meerdere beheerders of aan een derde.

Artikel 15.

De raad van beheer benoemt, bij tweejaarlijkse verkiezing van de beheerders, onder zijn leden een dagelijks bestuur, minstens bestaande uit : een voorzitter, een ondervoorzitter, een secretaris en een penningmeester.

Het reglement van inwendige orde en de raad van beheer bepaalt hun bevoegdheid.

Artikel 16.

Bij ontbinding van de vereniging zal haar bezit besteed worden aan een doel dat het meest de huidige doelstellingen benadert.

Artikel 17.

Voor al wat door deze statuten niet werd geregeld, is de wet van 27 juni 1921 van toepassing.

Reglement van Inwendige Orde

De V.A.D. werd officieel opgericht op 2 oktober 1982. Ze wil in de Vlaamse Gemeenschap alle activiteiten inzake alcohol en andere drugs bundelen en zowel de behandelingsdiensten als de preventieverenigingen samenbrengen in één organisatie.

Voor Nederlandstalig België betekent dit een heropnemen van de activiteiten van het N.C.A. (Nationaal Comité voor studie en preventie van het Alcoholisme en andere Toxicomanieën) en van de N.F.K.A.T. (Nationale Federatie van Consultatiebureaus voor de zorg van Alcoholisten en andere Toxicomanen) die beiden in de loop van 1982 ontbonden werden.
Eveneens nam de V.A.D. de activiteiten over van het Overlegcomité over alcohol en andere drugs (1979-1983).
In de Belgisch-nationale vereniging N.C.A.D. (Nationaal Comité voor Alcohol- en andere Drugproblemen) wil de V.A.D. de Nederlandstalige vleugel zijn.

Zij gelooft in de noodzaak van speciale aandacht voor en aanpak van de problematiek rond alcohol en andere drugs. In een totale aanpak van G.V.O. (Gezondheidsvoorlichting en -opvoeding) en geestelijke gezondheidszorg dreigt de specifieke benadering verloren te gaan.

Leden

Artikel 1.
De aanvraag tot lidmaatschap moet schriftelijk gebeuren. De aanvraag van leden-vertegenwoordigers moet vergezeld zijn van statuten of standregels en een recent activiteitenverslag van het organisme. Tevens moet de kandidaat de statuten en het reglement van inwendige orde onderschrijven.

Artikel 2.

Overeenkomstig art. 6 van de statuten onderzoekt de beheerraad de lidmaatschapsaanvragen.

De beheerraad gaat de specificiteit na van de activiteiten betreffende onze doelstellingen van de vereniging, organisatie of werkgroep die een persoon wensen af te vaardigen als werkend lid bij onze vereniging.

Eveneens gaat de beheerraad de geëigende kwalificatie na van de persoon, kandidaat werkend lid, die ter zake duidelijke belangstelling en bekwaamheid heeft of die door zijn functie of bevoegdheid belangrijk is voor het verwezenlijken van onze doelstellingen.

Ook de motivatie en de interesse van de kandidaat-geassocieerd lid wordt nagegaan door de beheerraad.

Na onderzoek stelt de beheerraad het kandidaat-lid en zijn eventuele organisatie voor aan de algemene vergadering.

Artikel 3.

Leden-vertegenwoordigers worden als uitgesloten beschouwd als hun organisme aan de beheerraad van onze vereniging schriftelijk laat weten dat zij niet langer als vertegenwoordiger van hun organisme kunnen functioneren. De vervanging door een nieuwe vertegenwoordiger moet geregeld worden zoals bepaald in Art. 6 van de statuten.

Leden die de doelstelling van de vereniging niet langer helpen bevorderen of die hun lidgeld, na schriftelijke aanmaning, niet vereffenen, kunnen door de beheerraad aan de algemene vergadering voorgesteld worden om hen van hun lidmaatschap te ontslaan.

Algemene Vergadering

Artikel 4.

De algemene vergadering wordt geldig samengeroepen door de voorzitter of twee leden van het dagelijks bestuur of een vijfde van de beheerders of een derde van de leden van de algemene vergadering.

Artikel 5.

Van elke vergadering wordt een verslag gemaakt. De voorzitter van de vergadering duidt de verslaggever aan. Uittreksels van de verslagen worden slechts afgeleverd door de voorzitter of twee leden van het dagelijks bestuur.

Artikel 6.

De algemene vergadering wordt voorgezeten door de voorzitter ; bij afwezigheid of ontstentenis, in volgorde door de oudste ondervoorzitter of (eventueel) door de tweede ondervoorzitter of door de oudste aanwezige beheerder.

Raad Van Beheer

Artikel 7.

In principe wordt de beheerraad eveneens samengeroepen door een eenvoudige omzendbrief, vermeldend de agenda van de vergadering, minstens tien dagen voordien, tenzij hoogdringendheid een andere procedure wettigt.

Artikel 8.

Men kan slechts lid worden van de beheerraad na minstens één jaar lidmaatschap.

Artikel 9.

De beheerraad of het dagelijks bestuur maken melding van de vacatures in de beheerraad bij samenroeping van de algemene vergadering. Kandidaat-beheerders maken hun kandidatuur met motivatie schriftelijk over aan de voorzitter, ten laatste drie dagen voor de algemene vergadering. Leden-vertegenwoordigers uit een bepaalde provincie kunnen voor hun regionale vertegenwoordiging gezamenlijk kandidaat-beheerders voordragen. De plaats van de zetel van het organisme is bepalend voor de provinciale uitschrijving.

Artikel 10.

De verkiezing gebeurt bij geheime stemming. Een kandidaat is gekozen als hij de helft plus één der stemmen haalt.

Artikel 11.
Van elke vergadering wordt een verslag opgemaakt door de secretaris van de vereniging. Bij afwezigheid wordt een verslaggever aangeduid door de voorzitter van de vergadering. Dit verslag is ter inzage beschikbaar voor de leden van de vereniging. Uittreksels worden eveneens slechts door de voorzitter of 2 leden van het dagelijks bestuur afgeleverd.

Dagelijks bestuur

Artikel 12.
Bij de samenstelling van het dagelijks bestuur zal men er rekening mee houden dat de drie opties uit de doelstellingen nl. studie, preventie en hulpverlening voldoende aandacht zullen krijgen.

Artikel 13.
De voorzitter is bevoegd voor het totale beleid en de uitvoering, maar kan na raadpleging van het dagelijks bestuur bevoegdheden delegeren.

Artikel 14.
De ondervoorzitter (oudste in leeftijd) vervangt desgevallend de voorzitter of wordt bij langdurige afwezigheid of wegvallen van de voorzitter, voorzitter ad interim, doch slechts tot aan de eerstvolgende beheerraad die dan moet beslissen over de opvolging.

Artikel 15.
De secretaris is verantwoordelijk voor de verslaggeving ; eveneens voor de correspondent en de uitnodigingen in opdracht van de voorzitter.

Artikel 16.
De penningmeester houdt het kasboek bij met inkomsten en uitgaven. Hij is verantwoordelijk voor het financieel verslag en de begroting. Voor de bankverrichtingen neemt hij de maatschappelijke handtekening ; de voorzitter zal bij de financiële instellingen een volmacht hebben en parafeert de betalingsverrichtingen en buitengewone uitgaven.

Verdere structuren

Artikel 17.

Naast de nationale coördinatie wenst de vereniging ook de lokale en vooral provinciale werking te stimuleren. Ze vraagt van haar leden een ruime samenwerking waarbij het gezamenlijk doel primeert.

Artikel 18.

Om de doelstelling van de verenigingen te verwezenlijken, zullen themagerichte werkgroepen opgericht worden. De verantwoordelijken worden om de twee jaar door de beheerraad samengesteld.

Artikel 19.

De V.A.D. wenst zich aan te sluiten bij nationale en internationale organisaties die overkoepelend actief zijn en analoge doelstellingen nastreven.

Bijlage 2

LEDENLIJST

AERTSSEN Wim,
Wijnveld 18, 9112 Sinaai;
vertegenwoordiger van de ontwenningsafdeling van het **Crisisinterventiecentrum De Ark**, Hundelgemsesteenweg 1, 9820 Merelbeke;
sektie hulpverlening

ANSOMS Constant,
Kumtichstraat 140, 3300 Tienen;
vertegenwoordiger van de ontwenningsafdeling van de **Psychiatrische Kliniek Broeders Alexianen**, Veldbornstraat 39, 3300 Tienen;
sektie hulpverlening

BEERDEN Tony,
Zwanenstraat 3/2, 3500 Hasselt;
vertegenwoordiger van het **Militair Centrum voor Alcoholistenzorg**, Hechtelsesteenweg 3, 3970 Leopoldsburg;
sektie hulpverlening

BOGERS Gerard,
Kroonmolenstraat 1, 9100 Sint Niklaas;
vertegenwoordiger van de **Katolieke Werkgroep rond alcohol en andere drugs**, Kroonmolenstraat 1, 9100 Sint-Niklaas;
sektie preventie

BROUCKE Marina,
Grote Winkellaan 72, 1820 Grimbergen;
vertegenwoordigster van het **Psychosociaal Centrum Primavera**, de Smet de Naeyerlaan 470, 1090 Brussel;
sektie hulpverlening

CASSELMAN Joris,
geneesheer-psychiater, Leopold III-laan 14, 3001 Heverlee;
individueel lid

DAVELOOSE Rita,
diensthoofd, Nieuwland 10, 3090 Overijse;
individueel lid

DE BOCK Mia,
Heide 36, 9260 Wichelen;
vertegenwoordigster van het **Provinciaal Overlegkomitee over alcohol en andere drugs** Brabant, de Smet de Naeyerlaan 470, 1090 Brussel;
sektie preventie

DEBREF Georges,
directeur, Sint-Norbertusstraat 51, 3400 Landen;
individueel lid

DE DECKER Jan,
F. Gilsonlaan 28, 2650 Edegem;
vertegenwoordiger van het **Medicosociaal Centrum Altox**, Ketsstraat 17, 2018 Antwerpen;
sektie hulpverlening

DE GROOTE Yvan,
Kouterstraat 6, 9620 Zottegem;
vertegenwoordiger van de Ontwenningssetting, **Psychiatrisch Ziekenhuis Sint-Franciscus**, Penitentenlaan 7, 9620 Zottegem;
sektie hulpverlening

DELBEKE Marie-Louise,
Dreef 4, 9040 Gent;
vertegenwoordigster van **Schoner Leven**, Dreef 4, 9040 Gent;
sektie preventie

DELMEIRE Filip,
Eyloschlaan 16, 9070 Destelbergen;
vertegenwoordiger van het **Centrum voor Studie, Behandeling en Preventie van Alcoholisme en Toxicomanieën (C.A.T.)**, Hospitaalstraat 7, 9000 Gent;
sektie hulpverlening

DE NEVE Nadine,
Oude Staatsbaan 119, 9991 Adegem/Maldegem;
vertegenwoordigster van de **Neuropsychiatrische kliniek Sint-Camillus, Ontwenningsafdeling "Kasteel"**, Beukenlaan 20, 9051 Sint-Denijs-Westrem;
sektie hulpverlening

DE VENTER Roos,
Plantenstraat 68, 8400 Oostende;
vertegenwoordigster van de **Vereniging voor Geesteshygiëne**, Frère Orbanstraat 143, 8400 Oostende;
sektie preventie

FIERENS Greta,
Steenlandlaan 1, 2660 Hoboken;
vertegenwoordigster van het **Behandelingscentrum voor verslavingsziekten, Psychiatrisch Ziekenhuis Broeders Alexianen**, Provinciesteenweg 408, 2530 Boechout;
sektie hulpverlening

HEBBELINCK Denise,
Gelukstraat 17, 9000 Gent;
vertegenwoordigster van de **Vereniging Alcoholvrij Wegverkeer**, Gelukstraat 17, 9000 Gent;
sektie preventie

HEBBELINCK Marcel,
Merellaan 10, 1150 Brussel;
vertegenwoordiger van de **Internationale Organisatie van Goede Tempelieren**, Gulden Roedestraat 30, 9090 Gent;
sektie preventie

HEBBRECHT Marc,
Eeuwfeestwal 24, 3700 Tongeren
vertegenwoordiger van het **Behandelingsprogramma voor toxicomanen, Psychiatrisch Ziekenhuis Sancta Maria**, Melverencentrum 111, 3800 Sint-Truiden;
sektie hulpverlening

HERREMAN Hugo,
Van Beethovenlei 49, 2900 Schoten;
vertegenwoordiger van het **Medicosociaal Centrum Matt Talbot**, Moorkensplein 14, 2140 Borgerhout;
sektie hulpverlening

JORDENS Godelieve,
Weidestraat 47, 3511 Kuringen;
vertegenwoordigster van het **Centrum voor Alcohol- en andere Drugproblemen**, Luikersteenweg 134, 3500 Hasselt;
sektie preventie

LISSENS Guido,
Pompelhoekstraat 29, 9220 Hamme;
vertegenwoordiger van het **Behandelingsprogramma voor verslavingsproblemen, Psychiatrisch Ziekenhuis Sint-Hiëronymus**, Dalstraat 120a, 9100 Sint-Niklaas;
sektie hulpverlening

MAERTENS Johan,
Damse Vaart West 8, 8340 Damme;
vertegenwoordiger van de **Drugvrije therapeutische gemeenschap "De Sleutel"**, Hundelgemseteenweg 1, 9820 Merelbeke;
sektie hulpverlening

MEESTERS Piet,
Kerkplein 3, 9900 Eeklo;
vertegenwoordiger van de **Vereniging voor Geesteshygiëne**, Tieltsesteenweg 10, 9900 Eeklo;
sektie hulpverlening

SCHOLS Leon,
Elzenstraat 16; 3600 Genk;
vertegenwoordiger van het **Limburgs Platform Overleg Verslaving**, Luikersteenweg 134, 3500 Hasselt;
sektie preventie

THEUWEN Jan,
Hoogland 9, 8940 Wervik;
vertegenwoordiger van het **Opvangcentrum voor Drugverslaafden "Kompas"**, Ijzerkaai 32, 8500 Kortrijk;
sektie hulpverlening

TIESEMA Pieter,
Prof. Molenaarlaan 20, 2241 RC Wassenaar (Nederland);
individueel lid

VANDENBERGHE Hugo,
Dennenlaan 40, 9860 Scheldewindeke;
vertegenwoordiger van de **Kliniek De Pelgrim**, Spiegel 15, 9860 Oosterzele;
sektie hulpverlening

VAN DE PUTTE Dirk,
Donystraat 26, 3300 Tienen;
vertegenwoordiger van de **Ontwenningsafdeling Sint-Trudo, Psychiatrisch Ziekenhuis Ziekeren**, Ziekerenweg 15, 3800 Sint-Truiden;
sektie hulpverlening

VAN DER KREEFT Peer,
Krijgslaan 148, 9000 Gent;
vertegenwoordiger van **De Sleutel, Dagcentrum voor Verslavingsproblemen v.z.w.**, Dambruggestraat 78, 2008 Antwerpen;
sektie hulpverlening

VANDERVELDEN Medard,
Kasteellaan 59, 3500 Hasselt;
vertegenwoordiger van **Sobriëtas Limburg**, Kempische Kaai 11, 3500 Hasselt;
sektie preventie

VAN DEUN Paul,
Diestsesteenweg 242, 3010 Kessel-Lo;
vertegenwoordiger van het **Onthaalcentrum voor druggebruikers "De Spiegel"**, A. Buyllaan 110 b, 1050 Brussel;
sektie hulpverlening

VAN GODTSNOVEN Marc,
Pater Damiaanlaan 29, 3010 Kessel-Lo;
vertegenwoordiger van de **Ontwenningsafdeling Sint-Jozef van het Psychiatrisch Centrum Sint-Kamillus**, Krijkelberg 1, 3043 Bierbeek;
sektie hulpverlening

VAN MONTFOORT Ivo,
Antwerpsesteenweg 350, 2390 Westmalle;
vertegenwoordiger van de **Sociotherapeutische afdeling Rozebottel van het Psychiatrisch Centrum Bethaniënhuis**, Handelslei 167, 2980 Sint-Antonius-Zoersel;
sektie hulpverlening

VAN REMOORTEL José,
directrice, Sparrenlaan 2, 9080 Lochristi;
individueel lid

VERBEKE Bert,
Kalkenstraat 22, 8800 Roeselare;
vertegenwoordiger van de **Ontwenningsafdeling van de Kliniek Sint-Jozef**, Boterstraat 6, 8740 Pittem;
sektie hulpverlening

VERMEIREN Walter,
Koningin Elisabethlaan 16, 3000 Leuven;
vertegenwoordiger van het **Universitair Gezondheidscentrum**,
Vital De Costerstraat 86, 3000 Leuven;
sektie hulpverlening

VERMEULEN Robert,
Watermolendreef 162, 9100 Sint-Niklaas;
vertegenwoordiger van **De Lossen Babbel v.z.w.**, Polderstraat 8, 9100 Sint-Niklaas;
sektie preventie

WILLEMS Jan,
Kere 3b, 9950 Waarschoot;
vertegenwoordiger van de **Therapeutische gemeenschap De Kiem**,
Moortsestraat 76, 9259 Oosterzele
sektie hulpverlening

WOUTERS Luc,
Honzebrouwkstraat 95, 8800 Roeselare;
vertegenwoordiger van het **West-Vlaams Coördinatiecomité voor Alcohol en andere Drugproblemen v.z.w.**,
Frere Orbanstraat 143, 8400 Oostende
sektie preventie

Erelid

VARENNE Gaston,
neuropsychiater, Bernheimlaan 40, 9050 Gentbrugge;
erelid

Bijlage 3

SAMENSTELLING BEHEERRAAD

A. SAMENSTELLING BEHEERRAAD (Algemene Vergadering 13 maart 1991)

1. Leden - vertegenwoordigers

	PREVENTIE	HULPVERLENING
Antwerpen	93 - 95 Ooms P.	95 - 93 Van Der Kreeft
Vlaams Brabant Brussel	93 De Bock M. 95 -	95 Ansoms S. 93 Broucke M.
Limburg	93 Schols L. 95 Jordens L.	95 - 93 Nielandt B.
Oost-Vlaanderen	93 Hebbelinck M. 95 Hebbelinck D.	95 Meesters P. 93 Delmeire F.
West-Vlaanderen	93 - 95 De Venter R.	95 Verbeke B. 93 Theuwen J.

waarnemend : Wouters L. (West-Vlaanderen)

2. Individuele leden

93. Debref G.
95. Casselman J., Tiesema P.

B. SAMENSTELLING DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter : Ansoms S.
Ondervoorzitter : Casselman J.
Jordens L.
Penningmeester : Debref G.
Secretaris : Meesters P.

Bijlage 4

BELEIDSNOTA V.A.D.

1. De alcohol- en andere drugproblemen in Vlaanderen

- Zoals elders is ook in Vlaanderen gedurende de voorbije jaren de aandacht voor alcohol- en andere drugproblemen sterk toegenomen. Recente gegevens wijzen erop dat in Vlaanderen de belangrijkste vorm van drugproblematiek nog steeds alcohol betreft. Op de tweede plaats komt het misbruik van psychofarmaca, vooral van tranquillizers en pijnstillers. Het gebruik van illegale drugs blijft in Vlaanderen, in vergelijking met de ons omringende landen, nog eerder beperkt, maar is niettemin zorgwekkend.
- Niet alleen de omvang, maar ook de complexiteit van deze problemen vraagt om bijzondere inspanningen, zowel vanuit de officiële instanties als vanuit lokale organisaties, en dit op het vlak van zowel preventie als hulpverlening.
- Gezien het grote belang van deze problematiek voor de gehele gemeenschap moet een beroep gedaan worden op de overheid om de financiële middelen voor de noodzakelijke infrastructuur ter beschikking te stellen. Dit moet gebeuren op continue basis.

2. De Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (V.A.D.) v.z.w.

De Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen, Papenvest 78, 1000 Brussel, verder in deze tekst afgekort tot "V.A.D.", is een overkoepelende instelling van organisaties en verenigingen die zich binnen de Vlaamse Gemeenschap richten op studie, preventie en hulpverlening inzake alcohol- en andere drugproblemen.

Haar statutaire doelstelling luidt als volgt.

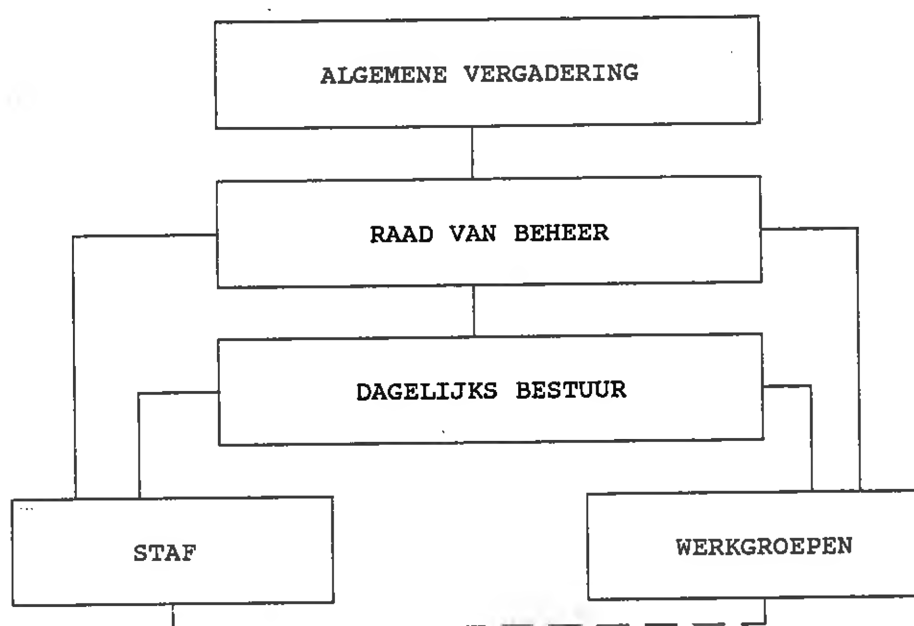
"De vereniging heeft tot doel : studie, preventie en hulpverlening inzake alcohol- en andere drugproblemen te bevorderen :

- door coördinatie, ondersteuning en belangenverdediging van de bestaande en nieuwe initiatieven en verenigingen met preventieve en/of hulpverlenende doelstelling;
- door ontplooiing van activiteiten op het vlak van de gezondheidsvoorlichting en -opvoeding en het verstrekken van adviezen;

- door stimulering van studie, vorming, programmatie en wetenschappelijk onderzoek."

Structuur

V.A.D. werkt onder het wettelijk statuut van een vereniging zonder winstoogmerk (v.z.w.).
Alle leden vormen de Algemene Vergadering, die een beheerraad benoemt.
De benoemde beheerders duiden een Dagelijks Bestuur aan en wijzen de functies aan.
V.A.D. beschikt over een staf van personeelsleden. Naast de hen specifiek toegewezen functies zijn zij verantwoordelijk voor de dagelijkse werking (secretariaat, permanentie, informatie, documentatiecentrum, bibliotheek, ...) en nemen zij tevens deel aan de themagerichte werkgroepen.
De activiteiten van V.A.D. worden in tijdelijke of permanente themagerichte werkgroepen voorbereid en uitgewerkt, onder de verantwoordelijkheid van de beheerraad. Daartoe zal aan elke werkgroep een lid van de beheerraad toegevoegd worden, die ten gepaste tijde aan de beheerraad rapporteert over de werkzaamheden.
De werkgroepen kunnen zowel opdrachten ontvangen als zelf initiatieven nemen, maar steeds binnen en vanuit V.A.D.
Er wordt regelmatig overleg gepland tussen de verantwoordelijken van de onderscheiden werkgroepen, waarbij men elkaar informeert en samenwerking aanbiedt.
Elke werkgroep beschikt over een beperkt werkingskrediet. De kredieten voor eventuele bijzondere activiteiten worden jaarlijks vastgelegd in de begroting.
De structuur van V.A.D. blijkt ook uit onderstaand organigram.

Werking

V.A.D. is bereid tot samenwerking met de overheid, enerzijds door het formuleren van deskundige adviezen, anderzijds door zich beschikbaar te stellen voor concrete medewerking aan uitvoerende taken.

Als koepelorganisatie beoogt V.A.D. een maximale representativiteit voor organisaties en instellingen waarvan de activiteiten primordiaal betrekking hebben op studie, preventie en/of hulpverlening inzake alcohol- en andere drugproblemen.

V.A.D. neemt een coördinerende functie op zich, zowel tussen lokale organisaties als ten aanzien van nationale en internationale instanties.

Op lokaal, provinciaal, nationaal en internationaal niveau stuurt V.A.D. aan op ruime samenwerking, waarbij het gezamenlijke doel primeert.

V.A.D. wil een platform zijn voor de uitwisseling van kennis en van ervaringen, om zodoende de deskundigheid te bevorderen en om bij te dragen aan permanente vorming en training.

Bovendien wenst V.A.D. de feitelijke belangrijkheid van de alcohol- en andere drugproblematiek voortdurend onder de aandacht te brengen.

Binnen haar eigen structuur ontwikkelt V.A.D. een werking op drievoudig terrein.

A. V.A.D. en studie

Het wetenschappelijk onderzoek dient bevorderd te worden. In de eerste plaats gaat het hierbij om toegepast onderzoek ten dienste van een betere praktijk van preventie en hulpverlening. Dergelijke initiatieven moeten gestimuleerd worden door middel van contacten met universiteiten (onder meer eindverhandelingen en proefschriften) en met lokale organisaties (onder meer registratie). Zo nodig worden er vanuit V.A.D. zelf onderzoeksprojecten ontworpen en uitgevoerd.

De epidemiologische opvolging van de alcohol- en andere drugproblematiek is hierbij een prioritaire bekommernis. V.A.D. verzamelt alle beschikbare gegevens en zorgt voor eventuele synthese en publikatie.

B. V.A.D. en preventie

Binnen het algemene kader van welzijn en gezondheid ontwikkelt V.A.D. een preventiebeleid ten aanzien van een verantwoord gebruik of niet-gebruik van psychoactieve middelen en ten aanzien van andere vormen van gedrag met risico voor afhankelijkheid.

Omwille van de uitgebreidheid en complexiteit van de problematiek vraagt een dergelijke preventiewerking om specifieke deskundigheid bij de uitvoering. Hierbinnen is ruimte voor zowel een algemene G.V.O.-benadering, specifieke primaire preventie als secundaire preventie.

Dergelijk omvattend preventiewerk dient centraal gecoördineerd en begeleid te worden om gemeenschappelijke en wetenschappelijk verantwoorde visies en strategieën te ontwikkelen. Dit is de enige efficiënte manier die een systematische en globale maatschappijbeïnvloeding mogelijk maakt.

Volgens omstandigheden of planmatige aanpak kunnen accenten gelegd en specifieke acties opgezet worden.

Lokale initiatieven kunnen vanuit een globale visie ondersteund worden om op de concrete plaatselijke behoeften in te spelen. Deze lokale projecten kunnen aanzetten zijn tot hernieuwde lokale of bredere initiatieven.

Als koepelorganisatie neemt V.A.D. deel aan het overleg met andere preventief werkzame organisaties, dit in functie van hun doelstellingen en doelgroepen.

C. V.A.D. en hulpverlening

In Vlaanderen bestaat een waaier van hulpverleningsmogelijkheden, zowel ambulant als residentieel, gaande van algemeen tot zeer gespecialiseerd.

V.A.D. wil de kwaliteit en samenwerking binnen de hulpverlening bevorderen, onder meer door het inrichten van studiedagen en trainingen, en betrekt hierbij zowel meer als minder gespecialiseerde hulpverleners.

Waar nationaal of regionaal lacunes vastgesteld worden, moet gestimuleerd en meegewerkt worden om nieuwe voorzieningen op te richten.

Nieuwe therapeutische modellen moeten met belangstelling gevolgd en eventueel gestimuleerd worden.

Middelen

Naast de overheidssubsidiëring zijn sponsoring en fondsenwerving noodzakelijk, die best centraal georganiseerd worden om versnippering en concurrentie te vermijden.

Concretisering

Elk jaar zal, als voorbereiding van het komende werkjaar, samen met het opmaken van de begroting, gestreefd worden naar het vastleggen van bijzondere aandachtspunten in overleg met de werkgroepen, en naar het plannen van activiteiten in overeenstemming daarmee.

BELEIDSVERKLARING 1991

1. Inhoudelijke opties

- De V.A.D. wil als koepel een zekere dienstverlenende functie hebben om haar aangesloten leden-organisaties maximaal ten dienste te staan in samenwerking met de lokale organisaties. Een aantal thema's zijn zeer duidelijk geprofileerd binnen de verwachtingen, zoals preventieprogramma's voor BuSO en deeltijds leren, kritische periodieke overzichtspublicaties van de epidemiologische gegevens betreffende alcohol en andere drugs, HIV-preventie bij illegale druggebruikers, discussie rond de beschikbaarheid van (illegale) middelen, alcohol en werk, preventie en gemeentelijk beleid...

- Van overheidswege vraagt het Ministerie van Arbeid en Tewerkstelling onze medewerking bij de herziening van de arbeidswetgeving en het Ministerie van Binnenlandse Zaken geeft ons ten behoeve van de politiediensten een opdracht om de relatie te onderzoeken tussen alcoholgebruik en criminaliteit.

- De V.A.D. moet een actieve "public relations"-functie vervullen, die kan bestaan uit regelmatige persontmoetingen, georganiseerde berichtgeving rond alcohol en andere drugs in de pers en het optimaliseren van het eigen informatiemedium "V.A.D.-berichten".

- Er moet een evenwichtige ordening van prioriteiten tot stand worden gebracht in termen van het drieluik "studie", "preventie" en "hulpverlening".

- Een evenwaardige aandacht voor de verschillende produkten lijkt wenselijk, zonder studie, preventie of hulpverlening produktmatig te willen opsplitsen. Naar buiten toe wordt blijkbaar de deskundigheid van V.A.D. inzake alcohol(-problemen) al ruim erkend, maar voor medicatie en illegale drugs is dit niet in even grote mate het geval. Vorig jaar werd de aandacht gevestigd op de illegale druggebruikers in Vlaanderen ; zonder deze aandacht los te laten, wordt in 1991 het medicatiemisbruik sterker bena-

drukt, o.a. bij gelegenheid van de jaarlijkse studiedag (maatschappelijke standpuntbegeleiding, Aids-preventie...).

- Sommige inhoudelijke thema's kunnen parallel uitgewerkt worden binnen verschillende werkgroepen, doch met het nodige onderlinge overleg. Onderzoeksactiviteiten moeten gecoördineerd worden door de werkgroep epidemiologie.

2. Structurele opties

a. algemeen

- Verdere informatisering van het secretariaat, de administratie en de bibliotheek en uitbouw van het documentatiecentrum zijn naast een weloverwogen "public relations"-beleid absolute basisvoorwaarden. De informatisering is ook van groot belang voor de continue registratie van de gegevens inzake de alcohol- en andere problematiek.

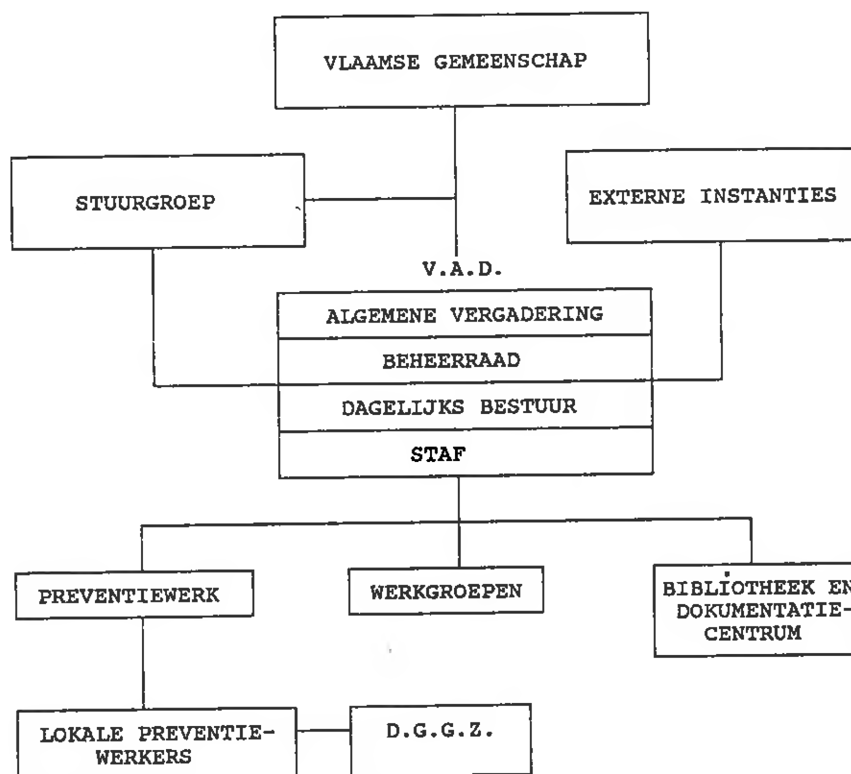
- Zowel bestuurlijke en beleidsgerichte als inhoudelijke en op deskundigheid gegronde verantwoordelijkheden worden door de V.A.D. waargenomen. De beheerraad blijft samen met de werkgroepen en de aangesloten organisaties voortdurend aan de beide aspecten de nodige aandacht besteden.

- Externe standpunten namens V.A.D. worden in eerste instantie vertolkt door de voorzitter. Naast deze kunnen echter ook de verantwoordelijken van de themagerichte werkgroepen naar buiten toe als woordvoerder van V.A.D. optreden. In principe gebeurt dit laatste echter slechts na een voorafgaand overleg met de voorzitter.

b. commissie financiën

Om de vereniging ook van eigen middelen te voorzien wordt een commissie financiën opgericht, waarbij ook bekwame externen kunnen aangetrokken worden.
Deze commissie neemt zelf initiatieven tot fondsenwerving en coördineert eveneens de eventuele sponsoraanbreng door de werkgroepen.
Ook de mogelijkheid om belastingsaftrekbare giften te ontvangen moet gepropageerd en benut worden.

c) bepalingen omtrent het preventiewerk, de werkgroepen en de staf

Het preventiewerk

Op basis van een richtnota sloot de V.A.D. en de Vlaamse Gemeenschap op 12/11/87 een overeenkomst, waarbij de V.A.D. de opdracht aanvaardde van de algemene coördinatie en inhoudelijke uitwerking van de preventie voor alcohol- en andere drugproblemen binnen de Vlaamse Gemeenschap, dit in samenwerking met de lokale preventiewerkers, toegevoegd aan een aantal diensten voor geestelijke gezondheidszorg. Het preventiewerk gaat ook dit jaar verder. De actie voor preventie naar de gemeenten toe onder het motto "Drink Wijs" wordt verdergezet en samen met geëngageerde gemeentebesturen in praktijk gebracht.

De werkgroepen

- De oprichting van werkgroepen en het aanwijzen van de verantwoordelijken ervan gebeuren door de beheerraad.
- Aan elke werkgroep wordt in principe een beheerder verbonden, die naast het schriftelijk verslag ook mondelinge informatie doorgeeft aan de beheerraad.

- De werkgroepen kunnen zelf hun inhoudelijke werking bepalen of opdrachten krijgen van beheerraad en dagelijks bestuur.
- Aan elke werkgroep wordt een staflid toegevoegd, aan wie volgens redelijkheid opdrachten gegeven kunnen worden.
- Publikaties, rapporten en manifestaties "buiten V.A.D." gebeuren onder goedkeuring en medeverantwoordelijkheid van het bestuur. Binnen de "public relations"-functie kunnen, naast de voorzitter als woordvoerder, ook de verantwoordelijken van de werkgroepen rechtstreeks namens V.A.D. een standpunt naar buiten toe vertolken (bij voorkeur na overleg met de voorzitter).
- Voor overleg en evaluatie zal het dagelijks bestuur een aantal van zijn vergaderingen beleggen samen met de verantwoordelijken van de werkgroepen en de stafleden.
- In de begroting van de vereniging wordt voor elke werkgroep 15.000 fr. voorzien waarover men vrij kan beschikken voor kleine onkosten. Verplaatsingsvergoedingen voor leden van de werkgroepen, worden enkel betaald aan leden die niet tot de V.A.D. behoren vanuit een organisatie of ten persoonlijke titel. Grote kosten moeten vooraf opgenomen worden in de begroting of het akkoord krijgen van het bestuur.

De staf

- De personeelsleden werken collegiaal als één groep en behartigen samen de belangen van V.A.D., zoals algemene informatie, "public relations" en permanentie, met intern overleg.
- Als oudste in dienst fungeert Mevrouw A. Haegemen-De Jaeger als diensthoofd voor de algemene administratie, inbegrepen de boekhouding en de dienstregelingen (onder andere de permanentieregeling van 9 tot 17 uur op werkdagen).
- De stafmedewerkers verrichten hoofdzakelijk het inhoudelijke werk en verdelen de taken over preventieproject, werkgroepen en documentatiecentrum.
- Officiële briefwisseling, rapporten, e.d. worden mede ondertekend door of in opdracht van de respectievelijke verantwoordelijke van het bestuur of van de werkgroep.
- Bij een vraag om een standpunt namens V.A.D. naar buiten toe zal de staf de nodige contacten organiseren met de voorzitter en/of met de verantwoordelijke van de werkgroep.

Bijlage 5

INTERCOMMUNAUTAIRE COORDINATIECOMMISSIE

voor de preventie van alcohol- en andere drugproblemen

ALCOHOL- EN ANDERE DRUGPROBLEMEN IN BELGIE

OVERZICHT VAN EPIDEMIOLOGISCHE GEGEVENS 1980-1990

INTERCOMMUNAUTAIR RAPPORT

gerealiseerd door de ad hoc Commissie Epidemiologie

V.A.D.

Vereniging voor
Alcohol- en andere
Drugproblemen

BRUSSEL

C.C.A.D.

Comité de Concertation
sur l'Alcool et les
autres Drogues
de la Communauté française

BRUXELLES

A.S.L.

Arbeitsgemeinschaft
für Suchtvorbeugung
und Lebensbewaltigung

EUPEN

Mei 1991

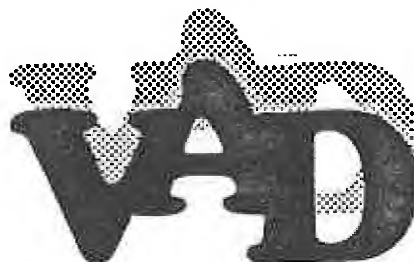
VAD-JAARBOEK 1991

overzicht van in 1990/91
beschikbare cijfergegevens
over alcohol en andere drugs

redactie : R. Peeters

VAD-uitgave nr. 6

Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen Papenvest,78 1000 Brussel 02/511.08.51

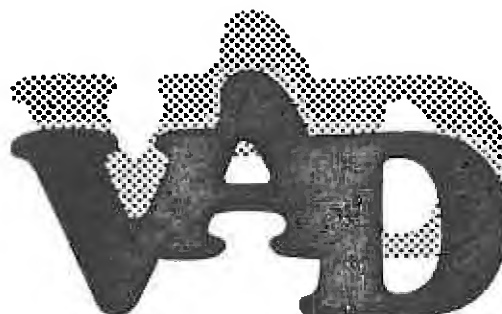

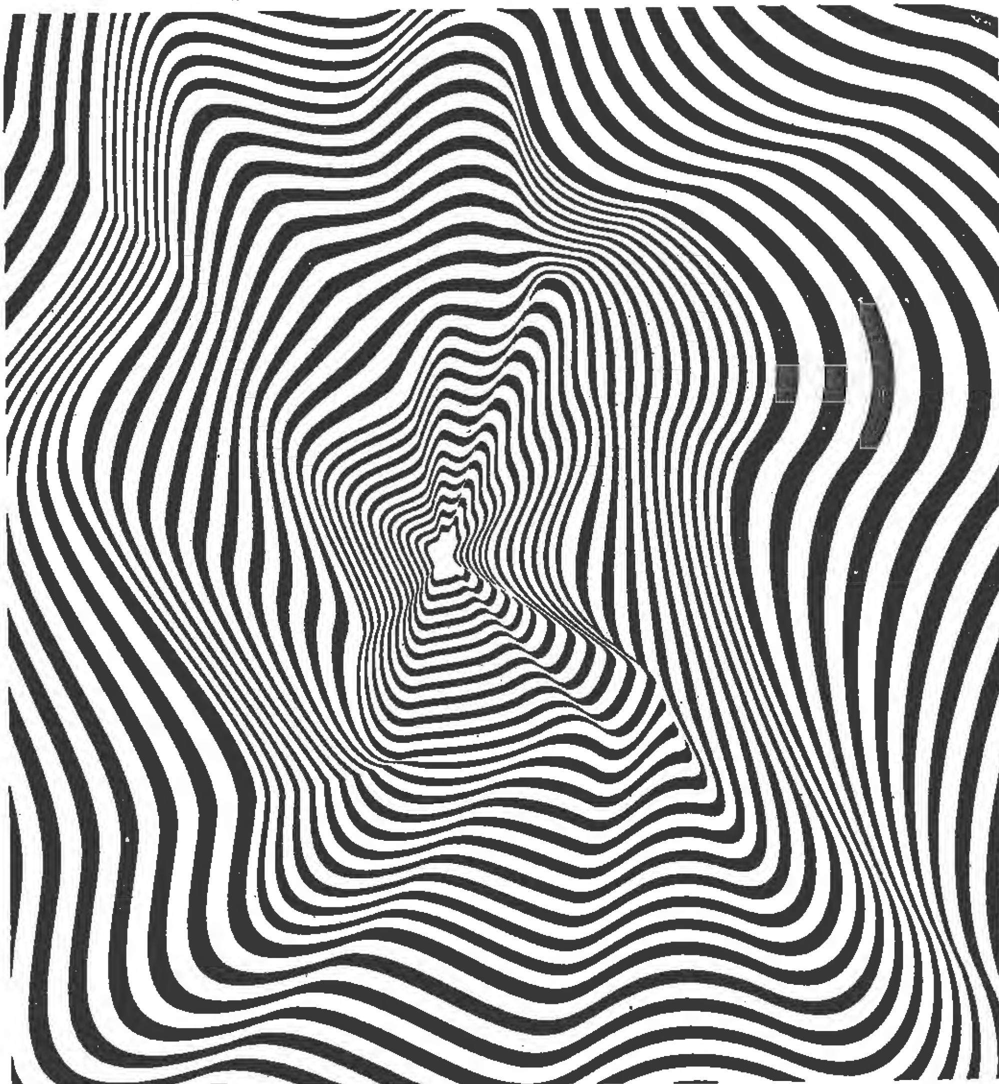
PSYCHOTHERAPIE EN ALKOHOLISME

Redaktie: L. Taccoen
Met bijdragen van: G. Pype
Dr. M. Hebbrecht
G. Verbruggen
J.P. Broothaerts

VAD-uitgave nr. 7, 1992

Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen
Papenvest,78 1000 Brussel 02/511.08.51

2 MINUTEN HIEROP STAREN
IS ZO GOED ALS HEEL DE AVOND
ALCOHOL DRINKEN.

V.A.D. Preventiewerk

TENTOONSTELLING

DRINK WIJS

HANDLEIDING

VAD-PREVENTIEWERK
Papenvest 78 - 1000 Brussel - 02/511.08.51

Schenk wijs

❑ Als aperitief kan je ook een aantrekkelijke alcoholvrije cocktail voorzien. En als je iets origineels weet te brouwen dan een simpel fruitsapje, zullen je gasten je creativiteit beslist prijzen.

❑ Gezelligheid maak je niet met alcohol. Een toffe sfeer en een leuk muziekje spelen een veel grotere rol.

❑ Een hapje tussendoor vermijdt het drinken op een lege maag, maar helpt uiteraard niet tegen overdaad.

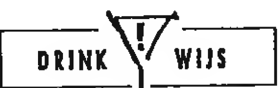
❑ Laat je gasten niet zomaar bijschenken. Als jij hen bedient ben je des te gastvrijer en kan je toch een oogje in het zeil houden.

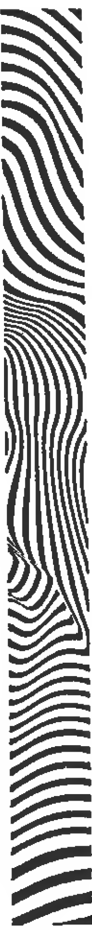
❑ Dien niet op in te grote glazen. Wijn hoort in wijnglazen, borrels in borrelglaasjes.

❑ Bied bij de maaltijd ook altijd fris water aan (bruisend en plat).

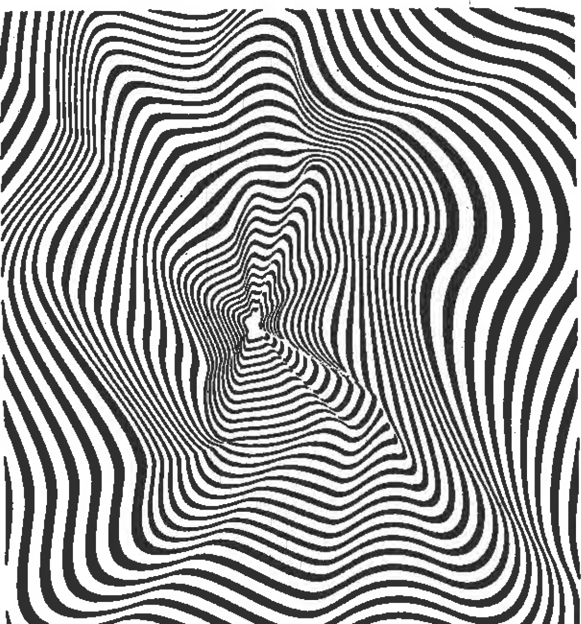
❑ Vraag uitdrukkelijk wie nadien met de wagen rijdt. Duidelijke afspraken maken goeie vrienden.

❑ Denk er aan dat er ook een rijke keuze alcoholvrije frisdranken, aperitieven en bieren bestaat. Misschien krijg je daar de smaak van te pakken.

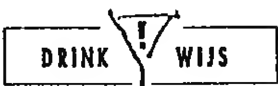

Gastvrijheid om van te duizelen

2 MINUTEN HIEROP STAREN IS ZO GOED ALS HEEL DE AVOND ALCOHOL DRINKEN.

Vlamingen zijn heel gastvrij. Als we gasten ontvangen, dienen we ze van bij het binnenkomen al aperitiefjes op. Daarna wijn bij het eten. Een afzakkertje achteraf...
Als het de bedoeling is je gasten te doen duizelen, kan je hen even goed zo'n tureluurs tekeningetje voorhouden. Want zeg nu zelf, wat levert een avondje stevig drinken meer op dan een misselijk gevoel en achteraf een houten kop? Gezelligheid en plezier? Kom nou, je kan toch ook lol trappen zonder teveel alcohol.

OK, een glaasje alcohol kan de stemming wel wat vrolijker maken. Maar teveel drank gooit vaak ook teveel remmen los. En hoeveel feestjes zijn op die manier nog niet verknald.

Trouwens, sommige mensen willen juist -om gezondsheidsredenen of omdat ze nog moeten rijden- matig zijn met alcohol. Het is dan ook logisch dat je hen de keuze laat.

HET ALTERNATIEF...

RODE PAREL

3/4 l. frambozensap
3 flesjes tonic
0.5 l. sinaasappelsap
0.5 l. ananassap
3 bananen
2 kleine doosjes room
200 gr. frambozen of bosvruchten

Mix de frambozen met de bananen.
Het sinaasappel-, ananas- en frambozensap toevoegen.
Goed mengen.
Giet de inhoud in een hoog, bol glas.
De tonic toevoegen.
De room lichtjes opkloppen en een laagje op de cocktail gieten.
Versieren met een bloem naar keuze, een groen blaadje en een rietje.

ALICE'S DREAM

0.5 l. sinaasappelsap
grenadine
0.5 l. ananassap
een klein doosje room
garnituur van fruitbrochette

Alle ingrediënten goed onder elkaar mengen en in een hoog glas schenken.
Fris opdienen met de fruitbrochette als garnituur.

BLAUWE ENGEL

2 bananen
8 eetlepels bosbessenkonfituur
1 l. melk
1 pakje vanillesuiker

Alles goed mixen.
Serveer het drankje in een cocktailglas
Fris opdienen

[ALCOHOLVRIJ!]

KOMKOMMERMELK

1 komkommer
melk
gedroogde munt

De komkommer schillen en met de centrifuge uitpersen.
Het sap aanvullen met eenzelfde hoeveelheid koude mel
Op smaak brengen met peper, zout en een mespuntje
Feestelijk serveren in een champagne flute.
Gebruik een muntblaadje als versiering.

VLINDERMILKSHAKE

seizoenvruchten
(perzik, kersen, aardbei,...)
1 glas koude melk
1 bol vanilleroomijs

Goed mengen, mixen en ijsblokjes toevoegen.
Serveren in een bol glas. Opdienen met een riet

DRINK ! WIJS

I D/P MILK.

De oplossingen

1. Juist

Elke drank, in zijn standaardg'
alcohol. Een glas bier: 250 cc à
Een glas whisky: 33 cc à 45° =

2. Fout

Alcohol verhoogt de licha
warm gevoel. Na het gebru
net onder de huid liggen n
gevoel dat hij warm heeft.
naar de huid gevoerd wo
lucht. Het warmtegevoel

3. Juist

Het gewicht is één v
Andere factoren zijn:
dan niet gegeten heeft.

4. Fout

Alcohol lest tijdelijk de dorst, maar versnelt in
een grote dorst. Men heeft aangetoond dat alco
stopzet van een belangrijk hormoon dat de wat
Daardoor wordt er teveel urine geproduceerd
men drinkt, hoe sneller het menselijk organis

5. Fout

Alcohol heeft geen voedende wa
leveren per gram alcohol w
echter geen of weini

6. Fout

Het duurt
alcohol (bier,
drinkt, kan je
toegestane gre

7. Fout

De w

De 10 vragen test

Juist of fout?

1. Een pils bevat evenveel
2. Alcohol verwarmt je.
3. Drie glazen geven bij ee dan bij iemand die wat
4. Bier is een goede dorstl
5. Alcohol heeft een voede
6. Na een half uur is de alc verdwenen.
7. Sinds de wet van 28/12/
8. Zwarte koffie helpt om t
9. Alcohol en kalmerende
10. Koolzuur (de bubbels) v bloed.

Alcohol en het individu

De gevarenzone voor alcoholg
individuele factoren. Om toch enl
tot 21 glazen per week is het risic
14 glazen voor vrouwen. Men nee
dagen per week. In bepaalde oms
helemaal geen alcohol te drinken:
zwangerschap, in het verkeer, bij h

Zowat 20% van de mannelijke en
drinkt nooit of zeer uitzonderlijk alc
drinkt iedere dag. Ongeveer 50% in

Vrouwen zijn gevoeliger voor alco
0,5 promille alcohol in het bloed
voor mannen zowat twee
verklaard door
van vrouwen
kleiner

Een
toebreng
van de mo
geestelijke
een miskraa

Ouderen he
spelen zowel b

Het aanta
van de
verho
dri

Alcohol en verkeer

Reeds bij een geringe hoeveelheid
af. Bijvoorbeeld, bij 0,3 promille vermi
afstanden precies te schatten. Bochten
worden te laat opgemerkt.

Bij zeker 30% van de ernstige ongeval
Vanaf 3 glazen is er al 1,5 maal meer kans
10 glazen loopt dit op tot 18 maal.

Van alle ongevallen waarbij minstens éé
dronkenschap verkeert, heeft 53% plaats t

Vanaf de tweede helft van 1992 wordt de
hoeveelheid alcohol in het bloed 0,5 pro
bestuurt. Vanaf ongeveer 2 glas
Nu is het toegelaten
Onge

Alcohol en maatschappelijke problemen

Het aantal alcoholproblemen in de samenleving neemt toe
naarmate er meer gedronken wordt. Met het huidige niveau van
alcoholverbruik mogen we stellen dat 6 tot 7% van de Belgische
bevolking ... mdrinkers zijn, d.w.z. dat hun alcoholgebruik leidt
tot ... ysich, psychisch en sociaal vlak.

...lproblemen komen voor bij iets meer dan 1% van

...% van de contacten met een O.C.M.W. zouden
...en onderliggend alcoholprobleem.

...at de giftige
...t 1,5 uur
...d.

...n als gevolg van een alcoholische levercirrose
... dan 900 in het begin van de jaren zestig tot
... jaren.

...bij alcohol de

Alcohol en het lichaam

Alcohol wordt zeer vlug langs de maag en vooral langs de darmen in
ons bloed opgenomen. Het hoeft niet zoals ander eten of drinken eerst
in de maag verteerd te worden.

Alcohol is een giftige stof. De lever zorgt e
... De lever heeft

Alcohol en verbruik

In 1989 bedroeg de opbrengst van de accijnzen op alcohol-
houdende drank 17,1 miljard frank.

In datzelfde jaar werd er in België per hoofd van de bevolking
9,6 liter pure alcohol gedronken. In 1988 bedroeg dit nog 10 l.
In 1960 was dit echter maar 6,4 l.

Opgesplitst naar de verschillende soorten alcoholische dranken,
betekent dit dat wij in 1989 maar liefst 115 l bier, 23,9 l wijn en
aperitieven en 1,24 l sterke drank gebruikt hebben.

Ongeveer 70% van het totale gebruik wordt thuis, bij familie,
vrienden en kennissen geconsumeerd.

Uit studies rond

...eel van de
...daald is naar
...ken daalde
...olvrije dranken
...naar 0,77%.

...n bevinden
...aak per

Alcohol en werk

5 tot 6% van de beroepsbevolking heeft problemen m
d.w.z. dat hun alcoholgebruik leidt tot problemen op fy
psychisch en sociaal vlak. En dit niet alleen voor de p
zelf, maar ook voor zijn omgeving: familie, vrienden,
Het merendeel van de probleemdrinkers (meer da
werk.

... keer meer kar

Probleemdrinkers hebben 2
bedrijfsongeval.

Mensen met alcoholproble
normale productie.

Werkverzuim of afwezigh
moeilijk exact te bepalen.
wordt door ziektemeldin
absenteïsme bij problee
bij sociale drinkers.

Bij een onderzoek in
minder vaak alcohol
40%).

...voerend

Alcohol en jongeren

Het drinkgedrag van jongeren wordt erg beïnvloed door het
voorbeeld van ouders en andere spilfiguren uit hun omgeving.
Inderdaad, bij ouders die geen alcohol drinken, treffen we meer
niet-alcoholgebruikende jongeren aan. Ook de normen en waarden
die in hun leefomgeving gelden omtrent alcohol, spelen een grote rol.

Algemeen zien we bij adolescenten 74% alcoholgebruikers,
24% niet-gebruikers en 2% stoppers.

42% van de jongens en 15% van de meisjes drinken regelmatig
alcohol buiten het weekend (onderzoek bij adolescenten tussen
14 en 19 jaar).

Dronkenschap komt vaker

INFORMATIEMAPJE

Bijlage 6

Aktie 'Drink Wijs' ook tijdens de feestdagen

Alkohol en verkeer: een onwijze kombinatie

Vlamingen vieren nogal wat. Zoveel gelegenheden worden aangegrepen om met familie of vrienden samen te ko[...] je te ete[...] drinken. want juis[...] ten maa[...]

laten, zonder aandringen of opmerkingen, is al een eerste blijk van respekt. Daarenboven heeft elk van ons al wel meegemaakt dat alko-[...]

aperitief van het huis.
* Een gezellige sfeer maak je niet met alkohol: zorg voor wat achtergrondmuziek, voldoende licht en warmte en maak tijd voor je [...]

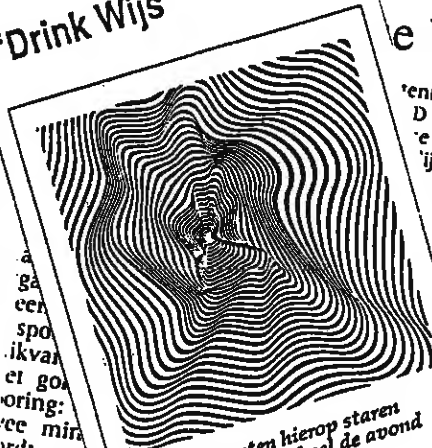
goede smaak en verantwoordelijkheidszin. Gezondheid! Het leven is te leuk om troebel te zien!
Als Vlamingen zijn we ook gekend om ons (veelvuldig) cafébezoek, het etentje uit,... Voor velen onder ons hoort [...] alkohol bij. Alko-[...]

dragen. Zij hebben er trouwens alle voordel bij van dergelijke overlast gespaard te blijven. Niet alleen de gasten, maar ook de horecazaak is niet gebaat bij ongewenst gedrag. Uit onderzoek is trouwens gebleken dat de afwezigheid van [...] en luidruchtige [...]

„Ga[...]heid om van te duizelen"

[...]e VAD tegen overmatig alkoholgebruik

"Drink Wijs"

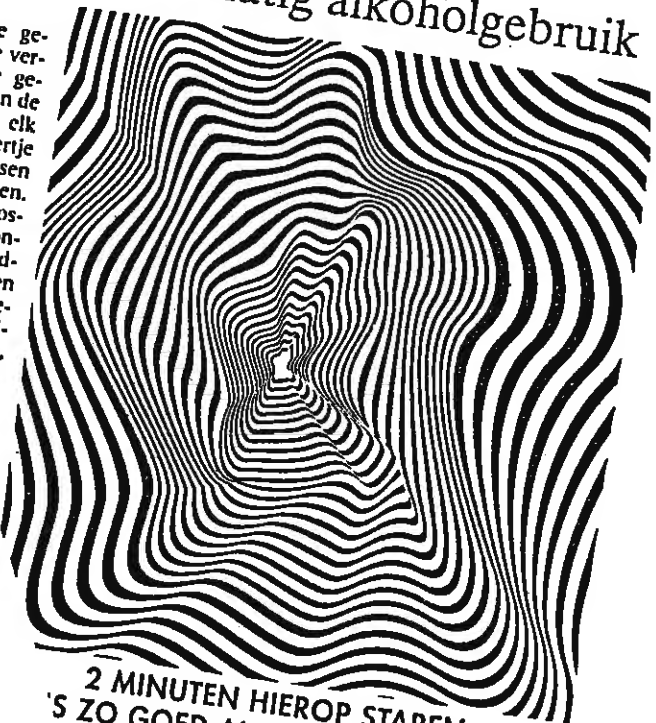

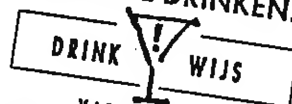
[...]entjes."
[...]D vindt dat de ge-[...]e overheid mee ver-[...]ijk is voor de ge-[...]het welzijn van de [...]arom krijgt elk [...]r een koffertje [...]om de mensen [...]ijs te drinken. [...]t niks: pos-[...]tjes, ballon-[...]n de bood-[...] kunnen [...]woorde-[...] vereni-[...]zaties, [...]nag-[...]ge-[...]en

[...] ga[...] eer[...] spo[...] ikva[...] er go[...] oring: [...]ee min[...] ordt er [...] en lichth[...] n hele avo[...] kken. „Ga[...] n te duizele[...] „Je houdt, lett[...] vrienden als je v[...] n maakt wie me[...] l rijden." De VAD [...] idelijke taal en va[...] elingen: „Drink ieder[...] r tafel met een alk[...] r." De tijd van de mo[...] nde vinger is duidelijk [...] „We willen gewoon en[...] zonde vraagteken[...]

De preventiecampagne van de Vereniging voor Alkohol- en drugsproblemen (VAD) wil dit najaar speciaal waarschuwen voor de vanzelfsprekendheid van royaal alkoholgebruik, o.m. op feestjes, op recepties of bij etentjes. De [...] drinkers én de schenkers [...]ellen bij

2 MINUTEN HIEROP STAREN
'S ZO GOED ALS HEEL DE AVOND
ALCOHOL DRINKEN.

alkohol word je zo tureluurs als van dit warrig
(a)

Drink je niet tureluurs

„Echte chauffeurs rijden alcoholvrij" zegt het Belgisch Instituut voor Verkeersveiligheid naar aanleiding van de eindejaarsfeesten. „Drink wijs" is de boodschap vanuit de hoek van de preventiewerkers. Voor de tweede maal doet het VAD-preventiewerk (Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen) een beroep op de lokale besturen om aan de „drink wijs"-actie mee te werken. Alcoholgebruik en -misbruik reikt immers verder dan het probleem van verkeersveiligheid. De gemeente kan volgens VAD-preventie initiatiefnemer zijn van overleg rond alcoholpreventie of van een alcoholbeleid binnen de eigen administratie. De gemeente kan ook zorgen dat lokale initiatieven gecoördineerd worden en blijven duren.

De VAD heeft een stapel materiaal klaar: folders, posters met alcoholvrije drankjes, bierviltjes enz.

De campagne staat in het teken van gastvrijheid: we schenken een aperitiefje, een wijntje en een afzakkertje. „Als het de bedoeling is je gasten te doen duizelen, kan je hen evengoed zo'n tureluurs tekeningetje voorhouden" zegt VAD. De tekeningen worden volop verspreid met de tekst „2 minuten hierop staren is zo goed als heel de avond alcohol drinken."

Meer informatie over de campagne bij VAD-preventiewerk, t.a.v. Marijs Geirnaert, Papenvest 78 te 1000 Brussel, tel. 02/ 511 08 51

[...]zaak is, [...] van oordeel was dat deze maatregel niet ver genoeg ging.

„ De sociale consensus groeit „

[...]e controles van de rijkswacht [...]en ook nu weer zo mobiel [...]elijk worden opgezet. Opvallend daarbij is dat het aantal ingetrokken rijbewijzen van posi-[...]

[...]bruikers [...]gaat. Een [...]itaat van [...]menwerlijke par-[...]indejaars-campagne [...] werden door de lokale parketmagistraten 292 rijbewijzen ingetrokken, in '90-'91 was dit gestegen tot 638.

Ook bij de Vereniging Alcohol en Andere Drugproblemen (VAD) van de Vlaamse Gemeenschap worden, nu voor de tweede maal, vooral lokaal gerichte acties uitgewerkt onder het motto «Drink wijs». Zo ontvingen alle gemeentesecretarissen reeds een pakket, met daarin de nodige documentatie en voorstellen ter zake.